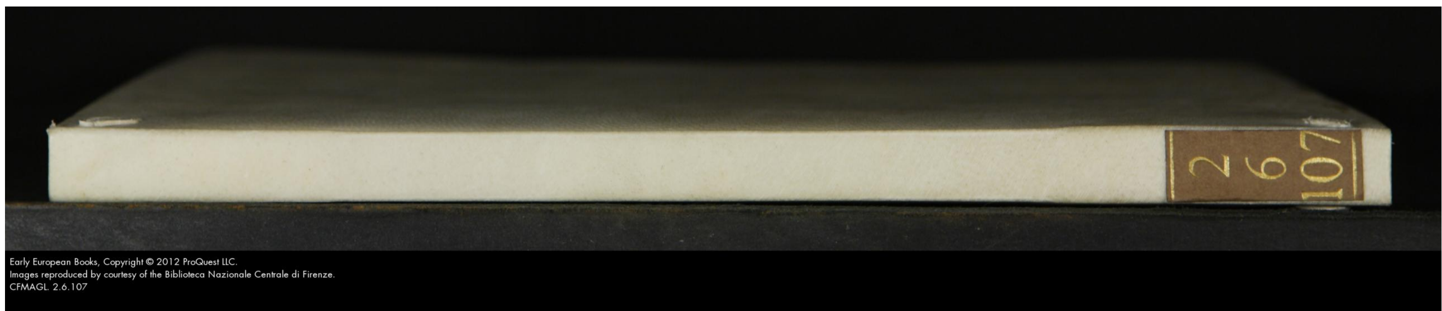
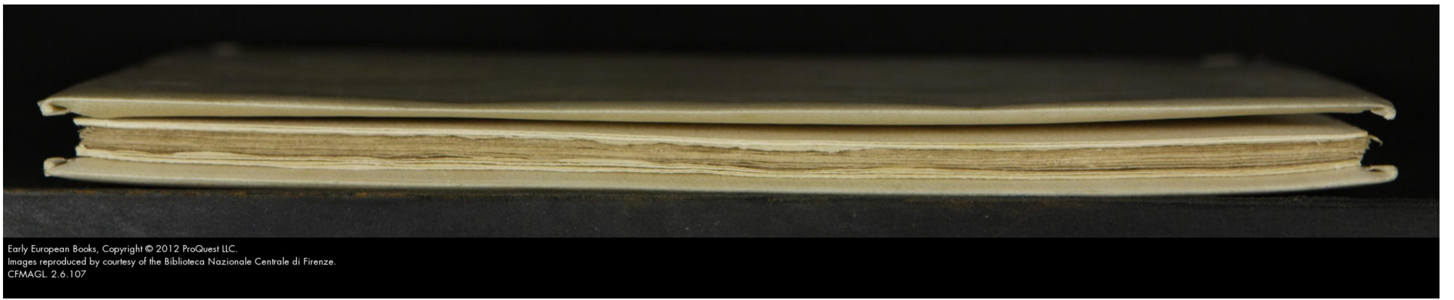
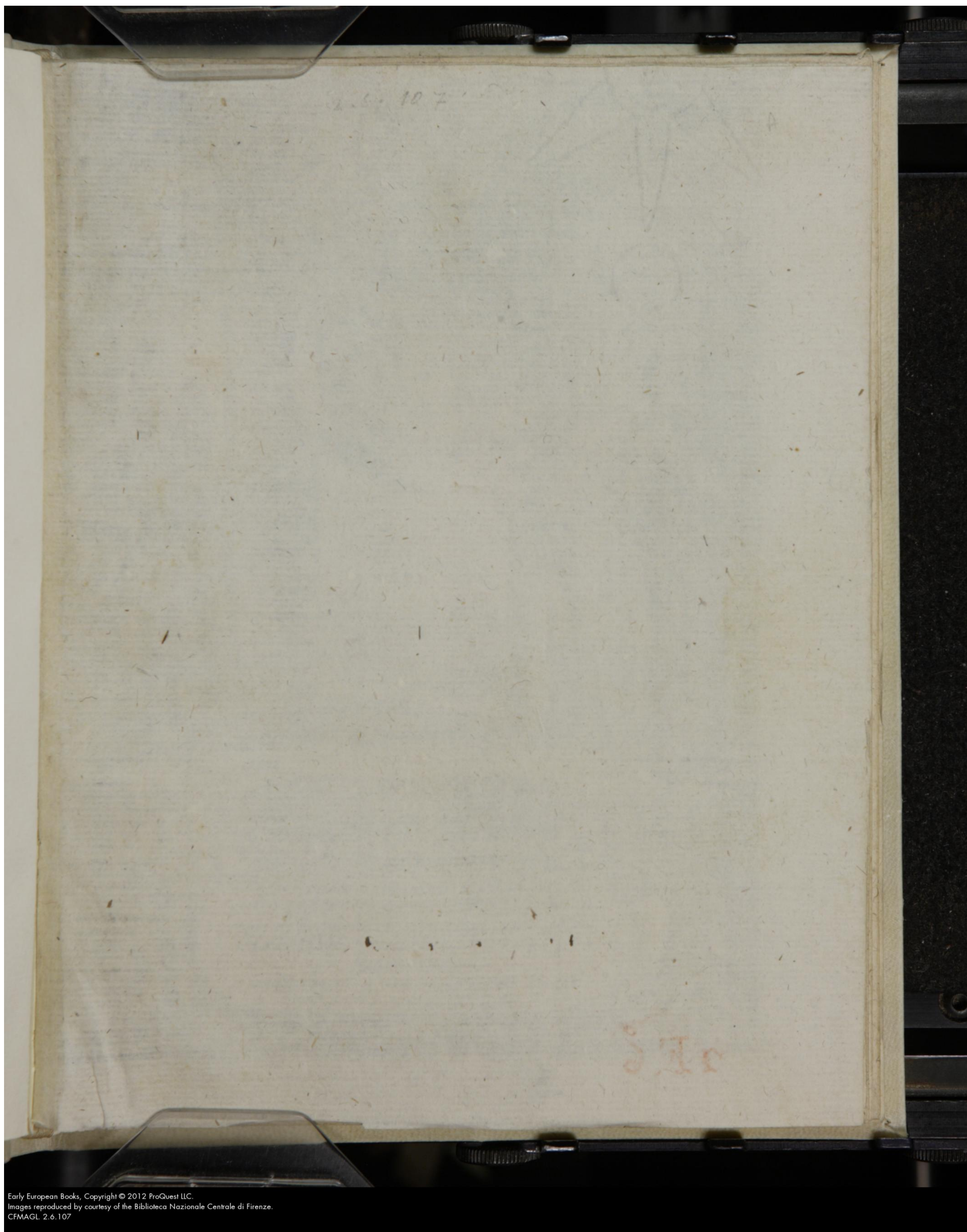
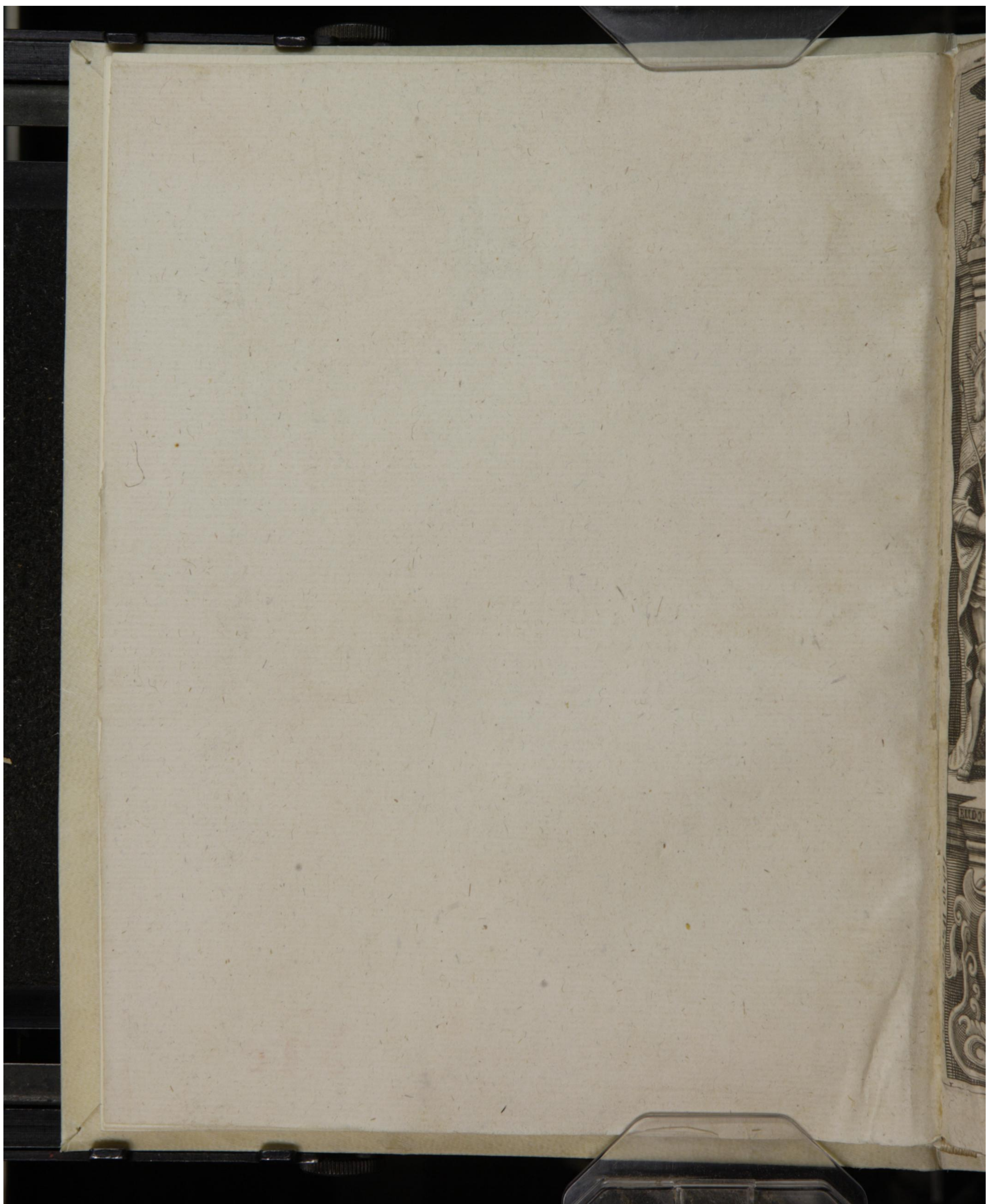

2
6
107

2.6.107

SACRUM
ROMANUM
IMPERIUM
RUDOLPHUS I. IMP
MAXIMILIAN I. IMP
Cui sacravit has vindicias I.N.I.C. Argento-
ratensi in Academiâ SOLLENNI disquisitioni
expositas Præside IOH. HENR. BOECLERO Hist. Prof. Ord.
CAROLUS HENRIC. MORAWITZKY a Rudnitz
Eques Silesius.
d. 28 Marty. h. l. q. solitis. CIↃ. IↃC. LXIII
Apud Simonem Paulli.
Iohan Walter invent.
Peter Aubry sculpsit

Illustrissimo Domino,

DOMINO WENCESLAO,

SACRI ROMANI IMPERII COMITI de Oppersdorff / Libero Baroni in Aych & Friedstein / Domino iu Groß Herrlitz / Freyhermbsdorff & Lodnitz / Sacræ Cæsareæ, Hungariæque & Bohemiæ Regiæ Maiestatis Consiliario, & Capitaneo Locumtenenti; vt & Lichtensteinensis Principis, Ducis Troppauiensis & Jägerndorfensis Consiliario, & Capitaneo Prouinciali Principatus Troppauiensis,

Domino & Cognato gratiosissimo:

Necnon

Generosissimo Domino

CAROLO HENRICO

MORAWITZKY A RUDNITZ, Domino in Burg Branitz / Bobelwitz / Deutsch Wanowitz & Bräterßdorff / Consiliario Principali Liechtensteinensi, Troppauiensi & Jägerndorfensi, Assessori Dicasterii Prouincialis, & Deputato Prouinciali Principatus Troppauiensis,

Parenti reuerentissime colendo

Salutem & obsequia demississime precor atque offero.

):(2 Non

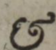
On diſcedere vel ad momentum potuit ex animo meo, Cariſſimorum & Honoratiſſimorum memoria Nominum, ex quo abſentia, quos præſentes ſolebam venerari auctores, mihi ex interuallo reddere cœpit deſiderabiles. Vos eſtis, qui oculis, qui menti, recordatione meritorum ſemper obuerſamini. Vobis, ſi qua pietas mea, ſi quis cultus placere poſſet, & promte & libenter & iure dicaretur. Sed in me quidem nihil, quod tantorum virorum perſonis offerri dignum eſſet, excogito aut reperio. Argumentum autem exercitationis Academicæ, quod hæ ſibi paginæ præſcripſerunt, quin gratiſſimum Vobis acceptiſſimumque ſit futurum, id vero dubitare ſaltem, nefas fuerit. Nam & ea ſpectat, quæ Germanis noſtris, quicunque id nominis non fruſtra gerunt, poſt diuinum cultum, ſanctiſſima eſſe debent: & curis veſtris votiſque proximum opus molitur. SA-

CRI

cri Romani Imperii maiestatem, manu & virtute, Custodes & Defensores Patriæ; consiliis, ore, calamo, omnis reipublicæ auctores actoresque; animo, obsequiis, pietate, quicquid est eritque bonorum & virorum & ciuium, vindicare, tueri, propitiare, officii arbitrantur. Consonat his studiis, imbelli forte, sed ingenua, neminique vel adulari, vel obtrectare sueta voce, quæ ad vestras manus allegatur Dissertatio. Hanc, vt vadem meæ in Te obseruantiæ suscipias volens ac propitius rogo, Illvstrissime Domine Comes. Tibi autem, Generosissime Domine Parens, rationem operæ & otii mei si bene videbor reddidisse; est quod gaudeam, & non modicum id ad ardua deinceps incitamentum habeam. Efficere certe ex summo studio annitar, ne inuicem ratio impensarum literis peregre tractandis necessariarum, Tibi parum probe videatur constare. Devs Vos,

ò ſancta mihi Capita, Sacro Romano Imperio, Patriæ, Familiæ, ac Domui, mihi denique conſeruet! Scr. Argentorati 20 Martii Anno 1663.

Illuſtriſſimæ Tuæ Excellentiæ

Tuæ, Pater Optime, Generoſitati

Obſequentiſſime deuotus

Carolus Henricus Morawitzky

I. N. I. C.

SACRVM ROMANVM IMPERIVM.

ELogium est, quod in omnibus publicis priuatisque scripturis, sermonibus, meditationibus, domi forisque versatur: sed cuius vel historia, vel philosophia, nonnihil explicationis & vindiciarum, adhuc desiderat. Quam ad rem, si non pro amplitudine & maiestate argumenti, ex officio tamen ciuis Germani, simpliciter & ingenue, aliquid operæ conferamus, extra reprehensionem, nec extra gratiam fore nostrum studium, confidimus. Singula verba nobis singulas partes describent: vt & de SACRO Imperio, & de ROMANO Imperio, & de IMPERII ipsius appellatione agatur,

SACRVM.

CVius non sine singulari diuina prouidentia attributæ Imperio nostro appellationis *caussas & significationem* plerique instituerunt exquirere: prætermissa *historia*, vnde explicationi origo & lux est. Non enim hic ita *Imperii sanctitatem* consideramus, vt omnibus Principatibus, Regnis, Imperiis, multum de diuinæ maiestatis charactere trahentibus, conuenit: quo de genere pleraque *in dissertatione de auspicio regio* attinguntur. Neque, vt studio obsequioque sapientium & bonorum virorũ domi forisq; debita summis potestatibus veneratio, per quicquid est sacrosancti, declaratur commendaturque. Verum, vt inter publicas formulas, & in stilo curiæ, vt loquimur, authenticum id decus elogii sollennis SACRO *Romano Imperio* accessit. Iam in ipso Imperio Romano, *sacratissimos & sanctissimos Imperatores*, *sacras literas*, *sacrum palatium*, *sacra vestigia*, *Numen imperatorum*, *diuinas literas*, *diuinam domum*, nouimus: extra formulam tamen & titulum, de quo agimus, SACRI *Romani Imperii*. Ante *sæculum* ergo *duodecimum* à Christo nato, non reperio publicæ scripturæ accommodatum hoc elogium. In priuilegio, quod Fridericus I. Imperator Henrico Duci Austriæ dedit A. MCLVI, Austria appellatur *cor & clypeus* SACRI *Romani Imperii.* Et mox iterum, quatenus Dux esse debeat *obnoxius* SACRO *Romano Imperio*, vel non, ostenditur. Hoc priuilegium Fridericus II. Imp. insequente sæculo confirmauit Anno MCCXLV, his inter alia verbis: *Nos itaque, qui fidem & obsequia nostrorum Principum non patimur irremunerata*

apud Goldast. const. tom. vn. p. 302.

trans-

transire, attendentes fidem puram & deuotionem sinceram, quam prædictus Princeps ad Maiestatis nostræ personam & SACRVM Imperium habet &c. Idem Imperator de tuendis Imperii iuribus contra Papam & Turcos hac præscriptione vtitur: *Fridericus Imperator Principibus & Statibus Sacri Imperii.* Et in literis ad Senatores & populum Romanum de proditoribus Imperii non receptandis, *à vobis*, inquit, *tanquam à SACRI nostri Imperii capite.* Et ad Iustitiarium Terræ laboris, de exigenda subuentione à Clericis: *Præter SACRI Imperii ius & morem nostra se pluries inclinauit humilitas.* In regula militaris ordinis Wilhelmo, cum Rex Rom. eligeretur, à Principibus Imperii præscripta A. MCCXLVII legitur: *Ego VVilhelmus Comes Hollandiæ, militiæ Princeps, SACRIQVE Imperii Vasallus liber.* Literas Conradini Conradi IV Imp. filii ad Principes vtraque lingua sic inscriptas refert *Goldast.* ad A. MCCLXVIII: *Vniuersis SACRI Principibus Imperii.* **Allen deß Hilligen Richs Fürsten.** Anno præcedente *Richardus* ita orditur: *Richardus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus vniuersis SACRI Romani Imperii fidelibus præsentes literas inspecturis.* Iisdem verbis *Rodolphus I Imperator* vtitur An. MCCLXXXIV. & in Constitutione de primis precibus An. MCCLXXIII: *ob reuerentiam SACRI Imperii*, **dem H. Reich zu Ehren.** Inde magis magisque frequentata est formula, neque post Caroli IV Auream Bullam, in qua aliquotiens habetur, vt & in aliis eius scriptis publicis, facile omissa. Adeo vt ob imperitiam stili curiæ notandum se in hunc diem præberet, qui solennibus formulis abesse tam auspicatam & sanctam vocem pateretur.

apud Goldast. tom. 3. Const. p. 389.

p. 394.

p. 378.

p. 400.

Statut. & Rescr. Imp. p. 88.

Ap. Miræum in donat. Belgic. p. 240.

Ap. eundem p. 553.

Ap. Goldast.

Caussas appellationis quomodo alii tumultuarie conquirant, *primo* indicabimus: *tum*, si quid addi queat, aut

coniectari, requiremus. Nolumus autem hic vlla distinctione vti eius, quod *sacrum*, & eius, quod *sanctum* dicitur. cum præsertim vernacula nostra lingua, quæ hoc elogio inprimis gaudet, tale discrimen non agnoscat. *Quidam* ergo putant SACRVM, dici Imperiū nostrum, *imitatione* veteris stili curiæ, qui Imperatoribus Romanis sanctitatem vndique conciliare, rationis & consilii duxit: vt ante diximus. *Alii* à *religione*, *vel* communiter, *vel* singulariter; *vel* libero & expedito iudicio, *vel* ex studio & commodo partium, rationem arcessunt: quia Imperium hoc à sanctissimo Deo prædictum, constitutum, & hucusque seruatum sit; quia hoc Imperium Sanctum sanctorum, id est Christum nascentem complexu suo fouerit; & ad iudicium nouissimum venientem deinde visurum sit; quia sanctæ Ecclesiæ Christianæ nobilissimam partem comprehendat: quia ex sacro & ciuili ordine corporis tanti compages aptata sit. nolo enim addere, quod & falsum est, & sanctimoniæ Imperii nostri haud raro aduersum fuit, ob sanctitatem Pontificis; quem verticem & caput Imperii iactare non verentur, qui sanctum summumque & vnicum caput Imperii Imperatorem venerari profano ausu dedignantur. *Nonnulli* denique ad sonum vocis intenti, *sacrum*, quasi magnum, aut venerabile, aut inuiolabile imperium interpretantur. Cuius generis pleraque habes apud *Besoldum*, *Speidelium*; *in Lexicis Iuris Publici*: *&* *Magnificum Limnæum*.

Thes. pract. V. Heylig. Notabil. I. P. l. 7.

Nobis, vt ante cetera tempus in vsum receptæ publicum huius formulæ indagare ratio fuit; ita, si ex illius temporis conditione possit aliquid inuestigari de consilio recipiendi, operæ factum videbitur pretium. Antea autem Imperium Romanum suam maiestatem, etiam ex eo tempore, quo Germanico nomini accessit, facile tutabatur:

tur: sanctumque & erat, & habebatur domi forisque, etiam absque nomenclatione, & titulorum submonentium auctoritate. At, vbi nouo sanctitatis vel mangonio, vel monopolio Pontifices quidam Hildebrandum auctorem secuti, sacram Imperatoris & Imperii nostri maiestatem non profanare modo, sed profanatam deprimere adorti sunt: tum aliis modis, tum solennitate elogii vindicanda fuit Sanctitas Imperii, quam Deus, sibi soli secundam, in perpetuum consecrauerat. Ne ideo tantum *sacrum* videretur Imperium, quia *sacrum Imperii diadema de ara Petri* (vt loquebantur etiam) *susceptū* esset: sanctitatem istam à vero sanctitatis omnis fonte deriuandam, & contra importuna carmina rebellis Romæ propugnandam duxerunt Imperatores. Hinc Henricus V Imperator A. MCCIX: *Christiani orbis Imperium sibi à* DEO *Optimo Maximo impositum esse; proinde se de veteri more & ritu priscæ religionis, sacris supremæ maiestatis placitis non defuturum.* Et Fridericus I. edicto A. MCLVII: *Cumque per electionem à solo* DEO *regnum & imperium nostrum sit, qui in passione Christi filii sui duobus gladiis necessariis regendum orbem subiecit; cumque Petrus Apostolus hac doctrina mundum informauerit, Deum timere, Regem honorificare: quicunque nos Imperialem coronam pro beneficio à Domino Papa suscepisse dixerit, diuinæ institutioni & doctrinæ Petri contrarius est, & mendacii reus est.* Et in alio Edicto: *Certe nobis coronam per electionem Principum imposuimus! nihil nisi solam vnctionem ab eo* (Pontifice) *accepimus.* —— *Regnum non ab eo, sed à* DEO *suscepimus.* Iterum in Rescripto ad Episcopos Germaniæ An. MCLVIII: *Liberam Imperii nostri coronam diuino tantum beneficio adscribimus.* &c. Huius generis multa occurrunt: notūq; est illud in decreto Ludouici Bauari & Ordinum Imperii A. MCCCXXXVIII:

Ap. Goldast. Constit. tom. VII. p. 251.

p. 264.

p. 265.

p. 266.

Goldast. tom. 3. constitut. p. 409. & in Monarchia S. Rom. Imp.

Sacrosanctum Imperium, summa in terris potestas, cœleste donum est. Imperator enim primus ante omnes, secundus post Deum est, & tam grande nomen à solo Deo traditur. & quæ magnifice non minus quàm vere attexuntur.

Neque nulla tamen suberat ratio (vt in eiusmodi excogitatis ac exquisitis titulis non simplicis consilii prudentia haud raro vertitur) quæ ad Christianæ religionis, & Ecclesiæ decus ac tutelam spectaret. Ita enim prorsus persuasum erat plerisque: Imperio & Imperatori Romano in primis à DEO attributum esse munus tuendæ, & aduersus inimicos Christiani nominis defendendæ Ecclesiæ. Quamuis enim & alii Reges Principesque Christiani ad suum id spectare officium merito crediderint: primas tamen Imperii nostri, vt in reliquo ciuili ordine graduque (de quo postea) ita in patrocinio Ecclesiæ præstando partes esse, constans opinio & fama tenebat. Videntur huc respexisse Imperatores, cum *honorem Imperii*, & *salutem, quietem, vnitatem Ecclesiæ, siue cum Imperio necessitudinem ac concordiam*, totiens summam consiliorum suorum, grauissimis sententiis profitentur. Friderici I verba sunt ex Mandato A. MCLIX: *Quoniam diuinâ præordinante clementia, Romani Imperii gubernacula suscepimus, oportet, vt in omnibus viis nostris ipsius legem custodiamus, cuius munere, cuius voluntate dignitatis nostræ apicem adepti sumus. in hoc itaque sacratissimo proposito constituti, cum omnibus Ecclesiis in Imperio nostro constitutis debeamus patrocinari, sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ tanto impensius debemus prouidere, quanto ipsius cura & defensio à diuina prouidentia creditur nobis esse commissa specialius.* Fridericus II. Romanum Cæsarem *Catholicæ Fidei Defensorem*, excellentiore nota laudat. Idem Fridericus II ad R. Angliæ & alios Reges scribit: *Cum ad hoc, disponente Domino, Imperii sceptrum*

Goldast. tom. vn. p. 272.

Id. tom. 3. p. 394.

ibid. 379.

ptrum susceperimus, & Romanum Imperium nostrum ad prædicationem Euangelii præparatum, vt catholicam fidem & matrem Ecclesiam, à cunctis hostium incursibus, nostrarum virium conatibus eruamus. Subiicit de Tartaris repellendis. Vnde & *imperium Romanum Christianum* memorabili (p. 383.)
discrimine, si tempora sub paganis Imperatoribus considerentur, honoris caussa signatur. Et quid remotioribus immoramur? In Capitulationibus Imperatoriis adhuc commendatur cura huius elogii omnibus triumphalibus titulis præferendi, cuiuis Electo Imperatori: scilicet (Capitul. Carol. V. & al. art. 1.)
defensio, non *Ecclesiæ* modo, sed totius *Christianitatis*. Et in Electione, orare iubentur Electores, vt diuina ope eligere valeant idoneum Cæsarem *pro salute populi Christiani,* (Aur. Bul. ti. 2)
& *caput populo Christiano*, sicut in iureiurando eorum amplius continetur. Quare Imperatorem nostrum recte *Christianissimum* dici, superiore sæculo demonstrauit *Henricus Bebelius*. Quidni *Sacrum* diceretur & esset Imperium, cui Christianissimum caput præest, cui Christianitatis totius cura semper visa est eximie competere? An (ap. Schardium tom. 1. p. 254 &c. adde Carpzov de L. Reg Germ. c. 2. s. 1.)
addam, cui ducatus in bello sacro, quod Christianis aduersus ἀσπόνδους Turcas perpetuum esse debebat, communi gentium Christianarum suffragio defertur? Ita de Augustis nostris sentit *Hugo Grotius*, loco, qui in annotatis ad (de I. B. 2, 15, 12.)
illud opus non segniter explicabitur. Sane quantum ad *sacram* illam *militiam* momentum facere possit *sacrum Imperium nostrum*, nemo est, quin fateri cogatur. *Ioan. Antonius Campanus*, non segnis Germaniæ & rerum Imperii obtrectator, ad Iacobum Cardinalem Papiensem, in hac caussa anno 1471 scribit: *Dico ego tecum, quod sentio,* FIERI OMNIA POSSE IN SALVTEM CHRISTIANAM, SI CÆSAR VELIT; *nihil, si tergiuersabitur.* Et in sequente (Epist. 2. apud Freher. tom. 2 p. 148.)
Epistola: *Si quaris sententiam meam, illud sentio, magnam*

ſpem propoſitam eſſe nobis, ſi Cæſar inſtabit; exiguam, ſi lenteſcet; nullam, ſi tergiuerſabitur. Iterum: *Ego ea ſum nunc ſententia, qua nuper fueram, cumprimum de conuentu ad te ſcripſi, pendere omnia ex Cæſaris voluntate: qui niſi omnia velit, quæ ad ineundum bellum pertineant, nihil dicam aliud, quàm fato malo perituram rem Chriſtianam.* In iiſdem autem quæ tum agitabantur comitiis, Hungari eo argumento ad Imperatorem vtuntur, vt dicant: *oportere eum eſſe præcipuum Chriſtianorum propugnatorem, qui idem Chriſtianorum ſit Imperator.* Quod argumentum, non epiſtolis modo tetigit de quibus diximus, ſed oratione in comitiis habita magnifice diffudit *Campanus.* Quare & in *precibus ſollennibus*, conſecrando Cæſari deſtinatis, propulſatio barbarorum & Chriſtiano nomini inimicorum hoſtium ponitur. Auguſta vero & tanto Principe digna vox eſt Maximiliani I Imperatoris de expeditione ſacra, cui ſemper intentus varie interim diſtinebatur, deliberantis: *Nam me quidem in hoc Imperii faſtigio, non ſolum in acie belli Ducem & Imperatorem eſſe, ſed multo magis huius publici conſilii ducem atque auctorem eſſe conuenit.* Sicut autem ſæpiſſime impediti ſunt Auguſtiſſimi Imperatores, quo minus ſacris expeditionibus operam, vt deſtinauerant, darent: ita ſuperiori ſæculo ſe commouit Auſtriacorum Cæſarum virtus, reque Chriſtiana præclare geſta, non exiguum Turcis terrorem incuſſit. Neque armis tantum, ſed & conſiliis pugnatum eſt. neque enim Cæſarum toto ſæculo iſto ſuperiore quiſquam fuit, qui aduerſus Turcas non pro ſalute Chriſtiana præclare contenderet. Quid? quod vere Imperatoria Domus Auſtriaca longe lateque hic pro re Chriſtiana excubat, magnamque vim pecuniarum, militum, munimentorum, apud fines & pro finibus, perpetua munificentia prouidentiaque aduerſus Turcas diſpen-

Epiſt. 7.

pag. 152.

In Reuſneri Anti-Turc. vol. I.

pag. 56.

dispensat. Faxitque DEVS, vt gloria sacræ militiæ, qua nulla est illustrior, in Sacro Romano Imperio Imperatoribus propria ac perennis duret! Non debet hoc loco omitti Franisci I Gall. R. responsum ad Caroli V Cæsaris Romæ factam querelam de auxiliis ad bellum Turcicum. *Obtuli*, inquit, *liberaliter, quod maiores mei (quibus nihil vnquam est præscriptum, vbi de ipsorum aduersus hostem religionis ageretur officio) præstare sunt soliti, id me perlubentem esse Christianæ reipublicæ præstiturum, vt copias scilicet meas omnes (etsi multæ mihi proponebantur à bello quiescendi occasiones) tamen ipse præsens vel ad tuendam Italiam, cui tum etiam Turca imminebat, vel alio quocunque rei postularet necessitas, educerem: ita tamen*, VT CÆSARI NIHILOMINVS PRINCIPEM EA IN EXPEDITIONE LOCVM NON GRAVARER EX OFFICIO CEDERE. Apud Freher. tom. 3. p. 358.

Posset, cui vacat, hoc loco paulo accuratius ratiocinari, quæ fuerint Sacri Romani Imperii in hunc diem, inter tot vices rerum, singularia fata, opera, miracula circa & ad rem Christianam vniuersam: tum, quàm euidens diuinæ prouidentiæ industria, hoc ipsum elogium *Sacri* Imperii, non vt aliis communicari illa laus potest, sed vt aliquid habet proprium, singulare, publicum, solenne, huic seruauerit vindicaueritque. Neque enim tam sancta mysteria Grammaticis disputatiunculis, aut vmbraticis speculationibus, vel explicari vel iudicari debent. A quibus mireris non temperasse virum cetera doctissimum *Dauidem Blondellum*, quando insolito fastu, veluti per indulgentiam, elogium SACRI, Imperio, quo ipse vult sensu, concedit, vt ROMANI appellationem, prorsus adimat, de quo postea. Sed, *Germanos*, inquit, *supremum regionis suæ Imperium* SACRVM *Imperium vocare non improbabunt, quibus Germaniam nobile Christiani orbis mem-* Præfat. apologetica contra Chiflet. XXXIII, 2.

brum esse, Christianis Principibus subesse, eoq́ Christo sacrum Imperium esse debere, in mentem venerit. sed eodem iure & Franciæ Orientalis & Hispaniæ regna, quorum alterum Christianissimum, alterum Catholicum dici solet, Imperia Sacra, id est, ditiones ac regna Christi nomine consignata, Deoque consecrata, ex officio fuerint & nuncupari debuerint. Parum his rebus, quæ ad publicam & curialem scripturam pertinent, se assuetum ostendit. Falsum est: Regnum Galliæ *Christianissimum*, Regnum Hispaniæ *Catholicum*, ea loquendi formula, & eo elogii genere, quo Imperium nostrum *Sacrum* vocatur, vnquam dicta esse. Multum diuersam rationem esse, vltro agnouerint, qui Regis *Christianissimi* & Regis *Catholici* cognomina ab origine sciunt intelliguntque: tum, qui reputant, publicas titulorum formulas, ab inflexionibus vocum arbitrariis (vt à *Catholico Rege, Catholicum regnum*; à solenni & publico elogio, per similitudinem & interpretationem, libera laudatio deriuatur) plurimum differre. Alienum, ambiguum, insolens est, dicere: Germanos *supremum regionis suæ Imperium*, sacrum Imperium vocaer. Quid est, *supremum regionis suæ Imperium?* Qui ita loquitur, non videtur omnino cepisse, quid *Imperii* vocabulo notetur. An enim forma tantum reipublicæ, & τὸ κύρειον signatur? minime gentium. Dicetur postea. Intolerabile in primis est & importunum, nunc demum quæri, quo significatu Imperium nostrum ita *Sacrum* vocari possit, sicut alia quoque regna sacra sunt, postquam totius orbis Christiani nationes & regna, etiam inter inuidiam & æmulationes, ob ipsam Imperii Romani dignitatem coortas, iam à pluribus sæculis ita Imperium nostrum *Sacrum* vocarunt, sicut sua regna non vocarunt, publicisque & sollennibus Imperii nostri titulis, id vocabuli attribuerunt, quod sibi non vindi-

vindicarunt. Non vnus esset Rex *Catholicus*, qui honorem eius cognomenti sibi posset vindicare, si ad Grammaticos & Rhetoras hic eundum esset. sed consuetudo & ius titulorum, tamdiu vni hoc adiudicat, qui publice ab omnibus hactenus tulit, donec alius idem iuris, eodem consensu nationum consequatur. Et quid eximii esset in titulo *Christianissimi*, si Blondelli more, potius originem verbi spectando pluribus commune reddere vocabulum, quàm visum verbi publicum & curialem, vt sic loquar, attendendo, vni Galliarum Monarchæ vindicare instituas? Nimirum non debemus ex *titulis*, *epitheta*; aut ex *epithetis*, quæ libero ingenii certamine inueniuntur, variantur, permutantur, *titulos formales*, vt sic dixerim, concinnare. Id equidem non negauerint, qui aliquem rerum vsum habent, ex eo, quod ab initio *epithetum* fuit, paulatim fieri posse *titulum sollennem*. Sed *Titulus* ille demum habetur, qui non tantum vtentis arbitrio assumitur, sed ab aliis agnoscitur & attribuitur. Huc ergo debebat spectare *Blondellus*, quod SACRI elogium Imperio nostro non domi tantum inter sollennia attributum est, sed ab exteris & æmulis, in literis, legationibus, actuque & scriptura formali, cui nihil opponi potest. vt inanissimum sit disputare, & ad extenuandum huius tituli decus requirere, quomodo aliis regnis conuenire queat talis appellatio. Ostendendum enim erat, si quis nollet actum agere, SACRI Imperii elogio alia regna, sollenni titulorum formula, præter hoc nostrum, honestata esse. Sæpe doleo viri doctissimi vicem, qui aduersus *Chifletium* iussus scribere, non raro facit, quod in aduersario reprehendit: neq; semper pensi habet, quid scribat; dummodo caussæ suæ seruiat. Quamquam profecto hoc non est caussæ seruire, sed nocere; si quis studio certandi, proxima quæ-

que arripit, censet, vexat, neque de vlterioribus aut citerioribus cogitat. Quid attinebat, quasi ad honorem Galliæ, extenuare aut communicare, aut aliter interpretari, quod ipsi Christianissimi Reges sanctius interpretati sunt, & vigorem ac prærogatiuam solitam voluerunt retinere? Franciscus I. Rex prudentia, auctoritate, rerum vsu maximus, neque cuiquam vltra solitum admetiri titulos solitus, vel cum ad omnes Ordines scribit, SACRI *Romani Imperii Ordinibus* inscribit literas, & *Sacrosancti Romani Imperii Ordines* vocat; vel cum ad vnum, exempli gratia, *S. Rom. Imp. Archimareschallo & Principi Electori*, destinat epistolam. Quin & in contextu literarum huc alludere, rationis duxit, in illis verbis: *Cum ad vos potissimum Romani Imperii sanctitas, & publici iuris tutela dignitasque pertineat.* In *responso supra laudato* ista legas non frigide nec perfunctorie posita: *Mandaueram equidem legato meo, vt* SACRI *Romani Imperii Ordines, quibuscum me tum perpetua amicitia, tum Principatus Mediolani ratio sociarat, per occasionem mihi salutaret, meque ostenderet non ignarum esse, quænam mea esse deberet, & cum illis societas, &* ERGA ILLVD IPSVM SACROSANCTVM ROMANVM IMPERIVM OBSERVANTIA. Quid aliud, quàm obloquitur tanto Regi, cuius auctoritas pro ratione esse poterat, qui titulum tanta iuris formula, tamque studiose ab ipso illuc, quo conueniebat, delatum, in epitheton vertit, extenuat, & Grammatici arbitrii facit? Nolo de illo dicere, quod admodum restricte scilicet, *Germaniam nobile Christiani orbis membrum*, fatetur. *Nobilissimũ* optimo iure poterat dicere, vel quia Imperii dignitas totius Christiani orbis commodo hic recumbit, vt suo loco monstrabitur: vel de quo Legati Gallici (quorum vt auctoritas ita oratio publica est) superiore sæculo ad S. R. I. Ordines Spiræ conuentum agentes, longe

Apud Freher tom. 3.

longe animosius & ita loquuntur: *An nos hoc nescire putatis, nullam procellam post homines natos in Germaniam ingruisse, quæ non confestim ad nos perueniret? Fuere patrum memoria, qui Galliam debellarent, vincerent, opprimerent; abstinere tamen à Germania cogerentur.* Sed redeundum nobis est ad auctoritatem publicam & sollennissimam tituli, de quo agimus: quem scilicet & æmulæ nationes, & maximi Reges agnouerunt, & suo iudicio prædicarunt. In literis Henrici VII Angliæ Regis ad Imperatorem & Ordines in Comitiis Confluentiæ 1492, *Sacri Rom. Imp.* titulus sæpius repetitur. Verum non opus est, cumulare exempla: infinita enim sunt: neque hæc ipsa attulissemus, nisi ad intelligendam quæstionem pertinere visum esset, *Titulos vsu & sollennitate*, non ratiunculis & ritu Lexici, vt cuique in mentem venit, explicare. Sunt enim eiuscemodi contentiones friuolæ, inanes, grauibus hominibus & negotiis indignæ. Excellit sane amplissime illustribus in rem Christianam meritis Germania. nemini tamen cordato volupe fuerit, aliorum regnorum Christianorum merita, obtentu Tituli, extenuare. Est eritque Germanici candoris specimen, nec alienos titulos vsu publice receptos firmatosque cauillari aut detrectare; nec domesticos cuiquam cauillandos aut detrectandos relinquere. Nobis interim in omnia huius dissertationis eadem lex sit, *auctoritatem curiæ sequi.* quæ quo latius per gentes concinit, eo est grauior validiorque. Pergemus igitur nunc ad alteram vocem, qua Imperium dicitur

Freher. tom. p. 365.

Freher. tom. p. 36 &c.

ROMANVM.

NOlumus hîc à primordio repetere, quæ prolixe ab aliis traduntur, de *Romani* Imperii appellatione, eiusque fatis: dum alii extinctum Romanum Imperium,

alii seruatum, varie disputant. Habent quod legant, quibus copia placet, apud *Limnæum* præsertim, tum in *Iure Publico, & Additionum tomis*; tum ad *Capitulationem Caroli V.* Addi possunt *Speidelius*, & alii. Ponemus tantum

pag. 98 &c. v. Reich.

quædam, aduersus alios deinde profutura. I. Neque opus fuerit ad vlteriora ire, sed ea tempora in oculis habere, vnde dicitur Romanvm Imperivm cum adiectione Nationis Tevtonicæ: **das Römische Reich Teutscher Nation.** II. Non opus fuerit, multum laborare, cur Nostrum Imperium Romanvm dicatur, cum tamen Romæ non subiecta sit aut fuerit Germania: ratio enim haud dubie validior esset, quod Ottoni, & omnibus ab eo Imperatoribus Germanicis imperium in vrbem Romam in perpetuum quæsitum est, sicut in Ottone I. & alibi amplius demonstratur. III. Id ius cum adhuc hodie durare, ostenderit *doctissimus Conringius libro*, quem in hoc argumento excellenter laudatum volumus, *de Germanorum Imperio* Romano, & *in opere de Finibus Imperii cap. IX & X*: Romani Imperii titulum non absurde

cap. 13.

sibi vindicat, cui Roma subest. IV. Etiamsi autem per iniuriam excidisset Germania imperio in vrbem Romam, non esset tamen propterea abstinendum titulo Romani Imperii. non enim sedes imperii ita alligata est loco, vt loco mutato, nomen imperii mutandum sit. Quo recte accommodant illud *Herodiani*: ἐκεῖ τε ἡ Ῥώμη, ὅπου ποτ᾽ ἂν ὁ βασιλεὺς ᾖ. *Ibi est Roma, vbi Imperator.* Ab Ottonis certe Magni temporibus sedem eius Imperii, quod Roma quoque agnouit, siue, cui Roma citra controuersiam paruit, in Germania, in hunc diem fuisse, dubio caret. V. Et quia in Romani Imperii nomine aliquid singularis gloriæ & celebritatis fuit (sicut apud omnes in confesso est) negari non potest, decus eius gloriæ ad eos, tanquam per

l. 6.

manus

manus traditum & propagatum, pertinuisse & pertinere, quibus hæc appellatio communi quasi consensu attributa est & attribuitur. Quod de Nostro Imperio, nemo nisi omnium publice actorum imperitus, abnuerit. VI. Id vero, non sine singulari diuina prouidentia euenisse, facile credunt, qui & diuinitus prædictam celebritatem reliquiarum Romani Imperii, & multa non absque numine quoad hoc negotium gesta, denique verum rei totius & propagationis miraculum paulo altius meditantur. VII. Illud quoque non in obscuro est: ex quo Germanis & Ottoni perpetuum vrbis Romæ & Italiæ imperium datum est, nullum fuisse regnum, quod opibus & auctoritate, Germaniæ merito potuisset anteponi. vt sic quoque celeberrimi Imperii dignitas in sede incomparabili substiterit. VIII. Et quamuis nominum rationes sæpe consuetudo magis, quàm prudentia moderetur, non videtur tamen ad retinendam *Romani* nominis auctoritatem quicquam incitamenti defuisse iis, qui serio intellexerunt & considerarunt, quæ hactenus dicta sunt. IX. Quinimo ea ipsa publice omnibus insita persuasio de ROMANI Imperii eminentia, sanctitate, perpetuitate, videtur perfecisse, vt per tot æmulationes & certamina, duraret in hunc diem & peruigeret tanti nominis maiestas, quod venerantur omnes foris Christianæ potestates: adeo, vt si cui Christianorum cetera potentissimo hic titulus accedere posset, citra omnem tergiuersationem, primo illum loco positurus esset. Sed prospectum est legibus moribusque, quos Deus seruet, ne tituli incomparabilis decus externis possit opibus accedere.

Hic vero *Blondellus* cum se gerit, quem non agnoscerem, demto nomine. ostendit profecto, non sufficere multam lectionem & variam eruditionem ad tractanda argu- Præfat. Apologet. XXXI. 3. b &c.

argumenta publica, absque penitiore cognitione reipublicæ, morisque & actus publici. Certe dum partibus suis subseruire ex summo studio contendit, earum stilum & scripturam publicam, & acta publica sedulo impugnat. Quo genere scribendi nihil magnis Principibus magis auersandum reor. Cur enim, tantum vt aduersario contradicatur, nunc dicam, cuius contrarium Respublica mea semper dixit, scripsit, dicitque & scribit? Ludere hoc est: neque magis aduersarii, quàm suis rationibus illudere. Igitur statim sua vineta cædit, cum maiore quàm decebat supercilio orditur: *Germaniæ Reges*, Imperatores, *Germaniæ regnum* Imperium *dici*, *Franco nemini displicuerit. cum enim Germania Europæ vniuersæ latissima populorumque ad arma natorum feracissima portio sit, cuius dominium alteri nulli in terris obnoxium sit, viribusque suis solis fretum iniuriæ cuiuis propulsandæ per se par esse possit, aliasque multas ditiones, quæ imperiale sibi nomen vindicarunt, dignitate ac potentia longe superet, Imperiali titulo dignissima fuerit, si Imperium* Germanicum *nuncupetur, eique cum summo imperio præfecti* Germaniæ Imperatores *dicantur, sui compos nemo refragabitur. At si Germaniam* Imperium Romanum, *Germaniæ Reges*, Romanorum Imperatores *ex vsu posteriorum sæculorum communi quis vocet, à vero proprio priscoque maiorum sensu & loquendi genere longissime abscedere videtur.* Ergo, inquam, Christianissimi Reges, qui in hunc diem Imperium nostrum, *Romani Imperii* elogio, Imperatores Nostros, *Romanorum Imperatorum* appellatione honestarunt, iudice *Blondello*, assertore Gallico, à vero proprio priscoque maiorum sensu & loquendi genere longissime abscesserint. Mereretur censuram, quam Blondellus non semel in aduersarium stringit, si quis externus, nulloque peculiari vinculo obstrictus, tam

profa-

profane de tantis Regibus ſentire in animum induceret. Exempla infinita, id eſt, longe plura ſunt, quàm vt poſſint aut debeant huc conduci: vnde conſtat, non factum tantum eſſe, quod diximus, ſed magna ratione, conſulto conſilio, exquiſito ſtudio factum eſſe. In *Apologia ex caſtris ad Contraum Belgicæ vicum 7 Maii 1537* eum ſe deſcribit Rex Franciſcus, qui *nunquam non dignitatem Ordinum & ROMANI IMPERII NOMEN coluerit.* Et *Legati eiuſdem Regis*, poſtquam accurate nationem Germanicam ab Imperio diſtinxiſſent, imperium illud ipſum Germanis attribuunt, quod Carolus M. in Germaniam inuexiſſet, id eſt Romanum. *Nam Carolus M.* inquiunt, *idem Gallorum parens & idem veſter, omnium conſenſione afflictum illud* (Imperium) *propeque collapſum vnus erexit: vnus de nefariorum hominum faucibus eripuit: vnus è Græcia, vbi exulabat abiecta eius dignitas, non minus fortiter huc quàm feliciter inuexit. Nunc igitur partam tot ſuorum laboribus & periculis dignitatem vobis extorqueri, illa veſtra maieſtatis iacta à ſuis maioribus fundamenta conuelli, Rex maiorum ſuorum ſummus admirator, inſtitutorum quæ ab iis profecta ſunt, tenaciſſimus obſeruator, voluerit?* Quid potuit ſtudioſius apparatiuſque dici? An *Nominale* Romanum Imperium, *Nominales* Imperatores (vt *Blondellus* cauillatur) intellexerunt, qui ita locuti ſunt? Hæc ex luce rerum & negotiorum publica, audiantur interim contra vmbraticas nænias, teſtenturque: *Gallorum iudicio, apud Germanos eſſe Romanum Imperium, & quidem illud ipſum, quod Carolus inuexit: ad Germanos Imperatores etiam poſt Carolouingos ſcilicet propagatum.* Audiatur etiam Legatus *Venetus* ad Imperatorem Maximilianum I. verba faciens apud *Gerardum de Roo: Denique Senatus Populuſque ille, mundi domitor,* CVIVS IMPERIVM IN TERRIS IN TE SOLO EST,

Apud Freher. tom. 3. p. 340.

in orat. ad Ordin. Spir. pag. 365.

Hiſtor. Auſtr. lib. XII. pag. 444

CVIVSQVE AMPLITVDO ET MAIESTAS IN TE CONSPICITVR, *nonne plures populos atque prouincias clementia, æquitate & mansuetudine quàm bello armisque imperio suo adiecit?*

Quis autem est *verus, proprius, priscusque maiorum sensus, & loquendi genus*, à quo discedit hæc dictio? An *Romanum Imperium*, tantum dicetur, quicquid olim Imperatores Romani florentes sub sua ditione tenuerunt? Atqui nulla ratio vni illi significationi hanc appellationem alligat, vt ante dictum est, cum præsertim ratio præsentior ab imperio in vrbem Romam in promtu sit: accedantque alia, quæ ad auctoritatem titulis conciliandam idonea sunt. Iam à Carolinis temporibus, non negamus quidem, distincta esse interdum Regnorum & Imperii nomina: sed illud quoque meminimus, sæpe Imperii & Imperatoris vocabulo, tanquam excellentiore, summam loquendi factam. Interea vt *Germaniæ Imperatores* dicantur nostri Imperatores, stolide admonuit *Blondellus*, priuata auctoritate stilum publicum totius Europæ corrigere ausus; tum ad *verum proprium priscumque loquendi genus maiorum*, quod ipse sibi fingit, & publicæ auctoritati opponit, parum accommodate reformare nostra tempora orsus. *Imperium* enim absque adiectione Romani, Romanæ vrbis ditionem tamen respiciebat. sicut infinitis locis scriptorum doceri potest.

Insignem vero prorsus fraudem, & circumforaneo sophista quàm viro sapiente digniorem commisit *Blondellus*, quod *titulum Romani Imperii Germanicis Imperatoribus in Ottone Magno* post Carolouingos *fundati*, prorsus silentio prætermittit, ac si nihil factum vnquam esset. *Sigonii* ea de re confessionem alibi annotauimus. Et declarauit abunde laudatus ante *Conringius*: *in Ottone Magno per Cæsareum titulum Germaniam accepisse Imperium ali-* In Cæsarib. Germ.

quod

quod summum ac perpetuum in vrbem Romam, Papam ac patrimonium Ecclesiæ Romanæ. Hunc nodum Gordium, fide parum bona, inter affectationem curiosæ & omnia conquirentis diligentiæ præteriuit gladiator ille famosus, & ab anno 1125 neminem Imperatorum aliquid iuris in Romana ditione habuisse, ostendere satagit.

Sed incipiamus à verbis eius. *Cum igitur,* inquit, *nihil ab anno 1125 & quod excurrit in Romana ditione, quæ sola sub Caroleuingis eiusdem potentibus* Imperium Romanum *dicebatur, cuiusque vnius gratia ab anno 800 ad 1125 quotquot in Germania, Gallia, Italia* Imperatores *audierunt,* Romani Imperatores *dicti sunt, Germanicorum Regum vllus possederit aut possideat* : . . . . . hiat postea oratio, nec concluditur: festinatione tumultuaria, puto. satis tamen intelligitur, quomodo suppleri velit, nempe, ideo *Imperatoris Romani* elogium Nostro Imperatori non conuenire. Nil dicam de exempli, quod nostris Imperatoribus tam grauiter opponitur, diuersis periodis, & quemadmodum Imperatoris Romani nomen & dignitas in Italia sub Carolis Caluo Crassoque, & interiecto Ludouico Balbo (Carolouingis) cessauerit: quis ab intercepta possessione (quid autem in hac re & quantum factum sit, post attingetur) tam importune argumentatur, vt ius alterius statim neget, de quo semper professio & testatio facta est? Si compendium hoc Blondellianum valuisset, non opus fuisset tot contentionibus togatis & armatis per tot sæcula agitatis de titulis regnorum, quos nemo iure nitens dimittit, nisi pactione aut victoria alterius partis ad sollennem eiurationem adactus. Quod in nostris Imperatoribus non tantum factum non est, sed ne quidem publice controuersia de titulo vnquam mota fuit.

nisi quis vnius & alterius Constantinopolitani Imperatoris irrisas statim & efficaciter nugas velit huc afferre.

Vt autem res tota clarius enitescat, paulo altius & supra annum 1125 historiam repetamus, imo ab initio

1002. sæculi vndecimi. *Sigonii*, plena est auctoritas: qui Germanis nihil nisi euidentia veritatis adactus concedit. Illustris confessio legitur *principio libri VIII de regno Italiæ: Italici, qui illustres duos, Regni Imperiique titulos ad exteros rursus esse translatos, pro insita animi magnitudine acerbe ferebant, vt tribus regnantibus Ottonibus multa pro antiquo decore repetendo mouerunt, sic Henrico, Conrado, & Henrico II subinde rerum potientibus prorsus nunquam quieuerunt. ceterum quemadmodum rebus nouis studentes ab his quoque, quos dixi, regibus virtute opib.usque compressi sunt, hoc libro narrare pergemus.* De his ergo Imperatoribus nulla est quæstio. Sub Henrico III (vt *Sigonius* numerat; nam aliis IV est) *spes* tantum & *occasio* & *conatus* libertatis parandæ, siue, vt verius loquamur, rebellandi affulsisse

1056. videbatur. qua de re *initium libri IX* agit. *Imperium inde Henrici filii* (IV ipse, alii rectius V numerant) *nouum quasi stabiliendæ libertatis ac dominationis initium ab Italicis ipsis est habitum.* Adhuc debili pede, neque ad ius, sed ad factum demonstrandum hactenus proceditur. Sed *initium libri XI* parum à confessione iniuriæ abest. Præmittitur: *Quod Henrico Rege aut* PATIENTE, *aut certe* NON VINDICANTE, *Mediolanenses cum vicinis instituerunt, vt de omnibus controuersiis inter se non iure iudicioque contenderent, sed bello armisque decernerent, id proximis Regibus Lothario & Conrado rerum potientibus plerique omnes ciuitates facere perrexerunt. Fauit autem nescio quomodo eorum cœptis consiliisque fortuna: quod Reges ipsi Germanicis sedandis seditionibus occupati aut* RES RESPICERE ITALICAS

Sigon. lib. X. de regn. Ital. pr.

NE-

NEQVIVERVNT, AVT DEMVM IN IPSO CONATV RERVM EXTINCTI *subito decesserunt.* Quid clarius? Non minus constitit Italicis de suo facinore, auersis scilicet legitimi Principis oculis conficiendo, quàm de animo Principis ius suum minime neglecturo. Venimus nunc ad illa tempora, quæ designauit *Blondellus*, & ad Lotharium Henrici V successorem, quem statim probrose notat, & Pontificis carmen (magnæ scilicet auctoritatis in propria caussa) longe deterius, quàm ipsi fere vnquam voluerunt Itali, intellectũ præscribit. Est autem insignis impudentia, cum ab omni Imperatorio iure excludere in Italia, qui in secunda expeditione Italica Ius Imperatorium exercuit tanta auctoritate tantoque successu. Idoneum testem iterum citabimus *Sigonium*; citra ambages memorantem: *vt pleraque armis & conditionibus occupauerit, vt occupatas terras Principibus beneficii loco attribuerit; vt populos & ciuitates contendentes iudicauerit: vt Ducem Apuliæ dederit; vt denique Imperatorio nomine & auctoritate apud omnes valuerit in Italia.* An, qui hæc fecit pro Rege & Imperatore, *solam coronam titulumque re sua vacuum*, consecutus dici potest? Quanto candidius & peritius *Sigonius* iudicat? cuius ipsa verba arguent Germanici nominis obtrectatorem. Ponemus aliqua: *Ad lacum Benacum progressus* (Lotharius) *castrum Gandæ; ad Padum, Vardastallum recepit, atque* EORVM VTRVMQVE HENRICO GENERO BENEFICII LOCO ATTRIBVIT. —— *Italici lites, quas initis dirimere certaminibus instituerant, continuo* AD ILLIVS IVDICIVM REVOCARVNT. Subiicitur Mediolanensium & Cremonensium controuersia, vbi *Cremonenses hostes iudicati sunt. Cremenses à Cremonensibus accusati, quod, cum ex comitatu diœcesique sua essent, ad Mediolanenses defecissent, cum compellati die dicta non affuissent*, LO-

lib. XI. de regno Ital.

1136.

THARII SENTENTIA CONDEMNATI. Ponitur inde lex in conuentu Roncaliensi lata, cuius hoc prooemium est: *Cum apud Roncalias* SECVNDVM ANTIQVORVM IMPERATORVM CONSVETVDINEM *pro iustitia & pace regni comparanda consideremus, omnia,* QVÆ AD HONOREM IMPERII ROMANI *spectare videntur, solicite indagantes* &c. ——

1137. In caussa Rinaldi & Pontificis Innocentii *Lotharius diem VII Idus Iulias ad caussam cognoscendam constituit: atque vtriusque partis patronos in consilio ad illam diem adesse præcepit.* & in hoc iudicio, *priuilegia Imperatorum Caroli,* & aliorum, *trium Ottonum, quatuor Henricorum, & vnius Conradi, æquum esse dixit Lotharius, vt ab Innocentio seruarentur.* In sequentibus nota, quod Legati Pontificis accusarunt monachos Cassinates, vt *qui cum Rogerio Siculo aduersus Ecclesiam atque* IMPERIVM *coniurauerint.* Ecce æquiores Blondello Pontificios legatos, qui auctoritatem *Imperii* & *Imperatoris* in Italia agnoscunt. Et Lotharius respondit, *se id monachis condonare.* quod scilicet contra se peccassent, & in Imperium & Imperatoris auctoritatem coniurassent. In Ducatu quidem Apuliæ conferendo in Ranulfum lis aliqua inter Imperatorem & Pontificem exorta est, de qua *Otho Frisingensis: in dando* lib.7. c.20. *Ducatu inter ipsum* (Lotharium) *& Romanum Pontificem pæne controuersia orta fuit, vtroque Ducatum Apuliæ sui fore iuris affirmante: quæ lis consilio tandem hoc modo decisa dicitur, vt in dando Duci vexillo vtrique manum adhiberent.* Hinc vtique constat, Imperatorem, licet Pontificem pro add. Conring. de Fin. in Addend. p. 856. sua in eũ facilitate & reuerentia, in societatem inuestituræ admiserit, suum ius nequaquam abdicasse, aut credidisse, Imperio & Imperatori nihil hic iuris esse. Et, vt iterum appareat, quanto æquiores sint nobis Itali, quorum tamen res agebatur, quàm Blondellus; credidit *Sigonius:*

Lotha-

Lotharium lege sanxisse, vt ex vno iure ciuili Romano post-hac iudicia fierent: eique legi in Italia obtemperatum esse, cum Italici ante alii Longobardico, alii Salico, alii Romano iure vterentur. Non dico de historia, siue, vt eruditi demonstrarunt, fabula: sed quod illi, qui ita crediderunt, eadem opera ius Lotharii in Italia siue potestatem legislatoriam agnouerunt. l. XI. de regn. Ital. p. 272.

De *Conrado*, qui Lothario Saxoni successit, eodem fastu & elato supercilio *Blondellus* decernit, *quod Cæsarem agere, & quicquam Dominii Imperiiq́; Romæ retinere, vltro noluerit.* Allata historia *Othonis Frisingensis* id non euincit. Non enim sequitur: Conradus Romanis aduersus Pontificem tumultuantibus noluit suam auctoritatem accommodare: ergo omne imperium in vrbem Romam abdicauit. Certe hoc non sensit *Frisingensis*, qui paulo post disertis verbis, *Eugenio*, inquit, *in vrbe Roma sedente*, CONRADO IN EADEM, *Ludouico in Occidentali Francia* REGNANTIBVS. Quanto rursus meliori fide & candore *Sigonius*, & excusat magno studio Conradum, *quod in Italiam sicut destinauerat, venire & coronam accipere non potuerit, & animum vindicandi ius suum, recuperandique à rebellibus occupata, nunquam omiserit, nec auctoritate Cæsaris ac nomine in Italia caruerit*. Plura sunt, quàm quæ huc transcribi debeant testimonia. Apud eundem Historicũ legas: *Anno 1139 Genuenses à Conrado Rege pecuniæ signandæ ius impetrauerunt. itaque in hunc vsque diem accepti beneficii monumento nummos aureos ipsius Conradi Regis nomine signant.* —— *Placentini etiam ius signandæ pecuniæ à Conrado obtinuere.* Non factum esset hoc, si nulla Conradi, vt Imperatoris Romani, in Italia auctoritas fuisset: aut si *regni Italici solam coronam titulumque, re vacuum*, quod *Blondellus* criminatur, tenuisset Conradus. Et quandoquidem

lib. 1. de gest. Frid. 1. c. 21.

lib. 1. de gest. Frid. 1. c. 34.

l. XI. de regn. Ital.

quidem

quidem Pontificibus omne ius Imperatorium per hæc tempora tanto conatu vindicat *Blondellus*, valere vtique debet contra eius sententiam id argumentandi genus, quo ipse vtitur. Si enim, ob nouarum rerum molitores, & rebellium defectionem, Imperatori ius suum periit, quomodo ergo Pontificibus saluum esse dicet, ex quo contentio Romanorum aduersus Innocentium instituta, *omnes deinceps Pontifices vsque ad Clementem tertium exercuit.*

Sigon. XI. de regn. Ital. p. 275.

In *Friderico I*, cum non posset *Blondellus* de imperio in Italiam negare, imperium *in vrbem Romam Romanamq; ditionem* ei importune abiudicat. Operæ pretium est audire, quibus argumentis. *Roma vrbe*, inquit, *exclusus est.* A quibus? scilicet abiis, qui sua confessione rebelles, cum antea Imperatoris nomen & ius verbis agnouissent, non ex voto accepti, mox animum mutarunt. An rebellium & vsurpatorum facto, quisquam suo iure excidit? Deinde, annon Pontifex quoque Hadrianus vrbe tum exclusus est, & alias alii? quibus tamen ius in vrbem tam firmum certumque esse vult *Blondellus*. non laudabili sophismate iterum *grauissimam orationem Friderici, de iure suo Imperatorio in vrbem Romam*, silentio transmittit, *Othoni Frisingensi* plenius, *Sigonio* summatim descriptam. Quæ tamen (quod notatu dignum) habita est, Pontifice apud Imperatorem tum agente, & sciente. qui contradicere certe debuit tantæ asseuerationi, si solus sibi in vrbem Imperium vindicaret. Festiuus vero est *Blondellus*; cum ex *consilio* Pontificis de ingredienda vrbe, ad denegandam ditionem progressus, Imperatori nihil nisi aduenæ conditionem reliquit: quod nec *Sigonius*, neque modestiorū hominum quisquam vt faceret, vlla re adductus est. Vim argumenti nouam & inauditam! *Qui ab vrbe aliqua*

de gest. Frid. lib. 2. c. 21. lib. 12. de r. It. an. 1155.

aliqua seditione ciuium excluditur, & commeatum non impetrat, & ab alio præsidium in parte vrbis habente, consilium accipit immittendi in tempore & loco suum exercitum; is nullum ius in vrbe habet, sed vt aduena ab eo, qui consilium dedit, & munitionem aliquam eius vrbis insedit, introducitur, eiusque ius in vrbem agnoscit. Tale quid nec Pontifex ipse ausus esset tum affectare. Et, cum post hæc insolescens, Imperatorũ comitatem & officia reuerentiæ, male affectato iuri vellet prætendere, acerrimum habuit contradictorem Fridericum, cuius responsa & literæ apud *Historicos* & *Goldastum* in obuio sunt. Debuisset addere *Blondellus*, vt constaret ipsi ratio horribilis philosophiæ: *qui ab obsidione vrbis tumultuantis peste in exercitum grassante reuocatus est, quo minus posset eam in ordinem redigere, ille ius in illam vrbem non habuit, aut amisit.* Ad integrandam enim historiam pertinebat ita argumentari. Nonne autem Fridericus *in patrimonio Petri*, quod vocant, *fodrum exegit?* nonne *Magistratus S. Petri in vrbe nihil derogare* respondit *iuri Imperatoris Romani, cuius ipsum nomen confessionem imperii in vrbem significaret?* Et sane Pontifices coronando & vocando Imperatorem Romanum, idonei sunt de iure in vrbem Romam testes. neque tam facile probatur, quàm dicitur, & à *Blondello*, quasi certum sumitur: inane nomen, nudam coronam esse. Nulla corona indotata capiti Principum imponitur. Non est dissimilis iis, quæ præcessere, clausula. Ita enim, satis violente, *Blondellus: Si caruit* Fridericus Imperio Romano proprie dicto, *qui in alium transmittere potuit?* si *caruit.* Atqui non caret iure, qui vsu iuris, facto iniusto alterius prohibetur. Aut si id *carere* vocat, crassius loquitur, & male obiicit Imperatoribus *rebellem*

infidamque suis longo iam tempore Romam;

v. Sigon. XII. de regn. Ital. 1157. & 1159.

Gunth. Ligur. lib. 1. p. 142.

Saltem aduersus Pontificem, cui tamen *Blondellus*, quasi per monstrũ doctrinæ in gente *Reformatorũ*, tam firmum ius tribuit, nihilo minus valeret ratio, de Romanorum vel genio vel facto. Notus est *Pauli Iouii* locus: *Romani siue pristini decoris & antiquæ libertatis memores, siue vt sunt natura turbidi atque feroces, sacerdotum imperia, quod plerique eorum parum moderate auareque imperitent, æquo animo ferre non possunt.* —— *Cepere aliquando atq; interemere Bonifacium Octauum, hominem quamquam factiosum, morum tamen ac literarum dignitate venerabilem: quin & Eugenium, eximiæ virtutis Pontificem, sede atque vrbe immaniter expulere: alios palam expugnauere armis, alios coniuratione facta, ac obsessis itineribus in maxima vitæ atq; amittendæ dignitatis pericula coniecere.* Rectius iudicant, quibus in conuentu Roncaliensi probata est ratio Friderici dicentis, se velle *iura, quæ Lotharii & Conradi suorum decessorum incuriâ obliterata, atque ab Italicis vsurpata sunt, repetere, ac nouis institutis stabilire.* Quod de *incuria decessorum* dicitur, vel ad quædam pertineat, non ad omnia, cum de diræ necessitatis impedimentis supra dictum sit; vel significet nihil aliud, quàm non-vindicatum ius, quantum ad euentum actumque: vel (neque enim omnino negari potest) reuera non tam strenue se adhibuerunt in suo iure vindicando Lotharius & Conradus, sicut facere debebant. Iterum enim repetit illam querelam Fridericus anno 1171 apud *Sigonium*: *Si Lotharius & Conradus acriores se & promtiores in Italia coërcenda ferocia præbuissent, haudquaquam sibi tantum ad eam retinendam laborum fuisse ac periculorũ exhauriendum.* Quam sit porro falsum, quod *Blondellus* de Friderici secundo aduentu ait; *cum postea Romam ante annum 1167 eam frustra obsessurus non redierit*: iterum vel *Sigonii* historia ostendit; vnde

hist. sui temp. tom. I. libr. I. p. 5. edit. Flore 1550.

Sigon. XII. de r. I. 1159.

de r. It. lib. 14. p. 327.

Indid.

vnde discimus, *Fridericum capta vrbe & ciuibus pace data, obsides accepisse, Paschalem restituisse, Alexandro profugiente; postmodum, peste in exercitu oborta, Paschali Romæ cum præsidio relicto vrbe discessisse.* An hoc est, *frustra obsidere vrbem*? Mirum, quod non etiam attulit fabulam de collo Imperatoris à Pontifice calcato, & hinc felix Logicus argumentum nexuit. Legenda hic omnino & *Blondello* fortiter opponenda sunt verba *Sigonii ex principio libri XV de regno Italiæ*: *Quin etiam Fridericus Imperator cum multa ex ditione Ecclesiæ oppida in Marchia, Vmbria, Etruria & Romaniola occupata teneret, non modo non ea restituebat, sed proxima quoque affectare se ostendebat.* Extat etiam grauis totius dissidii inter hunc Imperatorem & Pontifices, ac impotentibus studiis partium libera consignatio apud *Petrum de Marca*, Archiepiscopum hodie Tholosanum, virum doctissimum, in opere *de concordia Sacerdotii & Imperii.* lib. c. 1. §8.

De Henrico VI itidem mira ratione argumentandi vtitur *Blondellus*: *Si Henricus vna conditione coronam nomenque Imperatoris promeruit, vt Tusculum sibi fidum Romanisque infestum, nequid Romani periculi ab eo, quod tanquam seruitutis suæ instrumentum exhorrebant, deinceps experirentur, diruendum tradere coactus est; quid sibi potestatis qua coërcerentur, retinuerit, aut quid vrbis subiectæque ditionis vniuerso dominio excussus à Papa Romanisque præter nudum nomen & insigne re sua vacuum obtinuerit?* Valde rhetoricandi se peritum ostendit, qui verba *Godefridi Monachi*, tam horribili glossa extendit. Scilicet, si Imperator coronandus Pontifici petenti aliquid concedit, quod sæpe factum est, inde à primo ortu Pontificiæ coronationis; ea ratione *coronam nomenque Imperatoris meretur*: rem optimo iure debitam sibi, neque nisi per nefas ab ad ann. 1191.

vllo Pontifice denegandam, aut in dubium vocandam. Analiter loqueretur, qui omne Cæsarei fastigii arbitrium vel conferendi vel adimendi Pontifici in solidum vindicatum cuperet? quod præter adulatores curiæ Romanæ nemo vnquam fecit. Quomodo autem ex eo, quod Tusculum Romanis tradidit, id est, compedem vrbis refractariæ, eo ipso omni se in vrbem iure abdicauit? An qui fidem vrbis alicuius sequitur, neque vim adhibet, siue vim remittit, ideo ius suum in vrbem amittit? Quàm bene ac prudenter, facilitate illa vsus sit Henricus, non exquirimus. sed iuris sui adeo post hæc immemor non fuit, vt querantur, qui Iuris Imperatorii vindicias, iniuriam Romanæ Ecclesiæ vocant, quod Henricus *oppresserit*
pag. 203. *Rom. Ecclesiam, sicut antecessores eius.* in *Chronico Belgico Magno.* quibus hoc verbo nihil aliud exprobratur, quàm quod iuris & imperii in Romanam vrbem & ditionem memores se retinentesque præbuerunt. Sed quod tanto Polyhistori ignotum esse, aut etiam dissimulari non debuit, male & non integre ex *Godefrido Monacho* illa historia refertur, quæ ex *Sigonii* accuratioribus monumentis om-
de r. It. lib. 15. p 349. nino peti debuerat. Inde constat: de *rebellione Romanorum*, à qua *seiuncta fuit causa Cælestini Pontificis*: in cuius manus Henricus tradidit Tusculum, *aduersus Romanorum odia patrocinio defendendum.* Eam rem cum *Romani probassent, & vt legem concordiæ accepissent*, digresso Imperatore, *fide rupta Pontifici per vim admotam Tusculum extorserunt.* Quàm hinc alia rerum facies, & à Blondellianis glossis diuersa emergit? Ex eodem *Sigonio* discas licet:
15. pag. 351. ann. 1193. & pag. 353. *Henricum Pontifici multam ditionem ademisse*, & Imperio vindicasse: *Duces Tusciæ ac terræ Mathildis, Rauennæ, Anconæ, Spoleti constituisse.*

Sequi-

Sequitur de *Philippo* Henrici fratre, & *Ottone IV*, quo tempore interregnum decem annorum ab aliis ponitur: Sigon. 15. pag 353
longe diuersa à *Blondello* scilicet sentientibus. *Iniqua* autem Pontificis odia non omisit arguere *Vrspergensis*. ex quo etiam diligenter notabis contra Blondellum ista, quando de reconciliando Pontifici Philippo actum est: *A legatis Principum inducitur Papa, vt velit permittere,* Pag. 237.
quatenus regnet Philippus. Ast propter hoc (vt retulerunt nobis viri veridici) promittitur Papæ, quod filia Regis daretur in vxorem filio fratris sui Richardi, qui iam Comes fuerat effectus Papæ suffragio, NEC STATVIT PAPA REPETERE TERRAS, QVAS MVLTOTIENS AB IMPERATORIBVS REPETERE CONSVEVERVNT ANTECESSORES SVI, *in Tuscia & Spoleto, & Marchia Anconæ, sperans, quod in potestatem nepotis sui per prædictas nuptias possent deuenire.* Antea autem, tanquam BONA ECCLESIÆ *iniuste obtinentem*, communione sacrorum excluserat, vt est apud *Sigonium*. Hæc *Vrspergensis* verba neque Philippum patiuntur in illo ἐξοστρακισμῷ consistere, quo detrusum cupit *Blondellus*, cum de iure Imperii Romani in ditionem, quæ Pontificis habetur, quæstio incidit.

Otto IV. quomodo *terras, quas S. Petri vocant, Imperio vindicauerit*, atque adeo *ditionis Romanæ compos* fuerit, nemo Historicorum tacuit. Et quamquam, violatum in eo esse iusiurandum, quod Pontifici præstitisset, conquerantur, inter ipsas querelas non dicunt nihil pro Ottone. *Godefridus* ille, qui Blondello fundus est, ait: factum esse iusiurandum ab homine *nouo & rei nescio*; deinde *post consecrationem, à magistratibus & potestatibus reuocatum & prohibitum esse*, quo minus restitueret. At *Sigonii* lucu- lib. XVI. an.
lenta est narratio: *Otto vrbe egressus in vrbibus Etruriæ con-* 1209.
edit, ac de more summis adhibitis Iurisconsultis, iura regni

 dili-

diligenter inquirere tanquam ea constituturus, incepit. Cum autem quadam oppida in Etruria à Pontifice, alia vero in Campania à Friderico modo vacante Imperio, occupata comperiret, quæ ad Imperium siue regnum pertinere putaret, nulla Pontificis ac sacramenti sui habita ratione, militibus protinus immissis recepit. Addantur sequentia, vbi nominatim recensentur plura: & *Vrspergensis* narratio. Habere hic locum quodammodo potuit, quod postea à Friderico II vsurpatum est; qui dixit: *se ex primo suo sacramento Imperii iura tueri, & dispersa congregare debere.* Quid ad hæc *Blondellus? Per hæc*, inquit, *odium Pontificis incurrit, & ab eo excommunicatus est: ergo nihil veri in Romanos & Romanam ditionem dominii consecutus, Romanorum Imperator non secundum esse, sed secundum dici fuerit.* Quid proteruius loqueretur emtus mancipatusque curiæ Romanæ vernula? Itane de Pontificiis illis brutis fulminibus, quæ nullo iure, nullo more in sacrosancta Principum capita vibrabantur consuetudine eius temporis, iudicat Theologus Reformatus? Non est leue profecto bonæ caussæ documentũ ex parte Imperatorum, quod excommunicare eos imo Imperio deiicere illi ausi sunt, quibus nullum eius rei ius esse aut fuisse vnquam, nemo bene sanus negauerit. ne de ipsa serie rerum vitio gestarum aliquid dicam. Quanto æquius est nominari Ottonis fulmen,
Sigon. 18. p. 17. qui *omnes populos, qui à se disciuerant, proscripsit.* Non enim possunt defendi, qui excommunicationem pontificiam, caussam defectionis habuerunt.

Fridericum secundum non Augustalia tantum ornamenta Romæ accepisse, sed *Patrimonium*, quod appellitant, *sua ditione tenuisse, Iura Imperii & prouincias ei debitas ex summo studio vindicasse*, consensu Historicorum constat. vt & illud: *hanc præcipue illi cum Pontifice* dissidendi

caussam

caussa m *fuisse*. Per dissidia autem vt priora, ita hæc ipsa, fieri aliter non potuit, quàm vt quidam Pontificis, alii Imperatoris partes sequerentur. quare & Gibellinorum & Guelphorum certamina dirum in modum per hæc tempora sæuiebant. Quis hîc sanus, etiamsi inter tanta certamina pars Pontificia aliquid Imperio debitum occupasset, ius Imperii propterea extinctum, possessoribus stabilitum assereret? Quis, si Imperator in ipso recuperandi vindicandique actu morte præuentus, aut rebellionibus ac defectionibus debilitatus, absoluere cœpta non potuit, ius Imperii interiisse iudicaret? Quis errorem eorum, qui Pontificia anathemata, vt oracula veneranda esse persuasi erant, vero iuri cuiusquam hominis præiudicio esse debere contenderet? *Blondellus* aduersus hæc omnia, quasi opertis oculis, excerpit infortunia quædam: *Seditionem*, inquit, *mouerunt Romani aduersus Papam; ergo ante seditionem Papæ paruerunt non Friderico.* Quasi vero Fridericus quicquam Papæ iuris concessisset, *nisi saluis iure & honore Imperii & suorum regnorum.* quæ exceptio, etiam si verbis non expressa esset, naturaliter subintelligeretur; & Friderico tamen sollennis fuit, apud *Sigonium.* Amplius insonat: *Viterbium amisit, & recedere coactus est Fridericus.* Scilicet *vt fortior postea respiraret, in* SVOS REBELLES *insurgendo.* Sicut ipse, quem testem citat, loquitur *Matthæus Parisiensis. Ille* de mutatis fortunæ vicibus & Paparum desperatione fugaque amplius docere poterit: ille, vtut metuens à Pontifice dissentire, diligentissime Friderici apologias & actionem aduersus Pontificem, adeoque iura Friderici consignat; nec sine ἐπιεικείᾳ. vt cum dicit: Pontificis inuectiuas *Imperialem epistolam, licet PROBABILIA contineret, suspectam reddidisse.* vt cum refert: *Dominus Imperator admirans, quod robur*

de r. It. lib. 18 p. 60.

p. 495. edit. Tigur. 1606.

Romanorum nimis eneruatum à constantia suæ subiectionis debitæ & fidelitatis tam fiducialiter promissæ recalcitrauit,
Pag. 474. *permittendo in eundem Imperatorem, Dominum suum naturalem, sententiam excommunicationis inferri in ciuitate, scripsit curiæ R. Cardinalibus & Senatori Vrbis & Romanis,* vt cum defectores omnes comparat hominibus tempora-
Pag. 588. riis, *qui fortunæ sequuntur serenitatem.* vt cum Landgrauium ait *dilexisse Imperatorem, & Romanæ curiæ,* inimicos
Pag. 589. & æmulos Friderico quærentis, *odisse cauillationes.* vt cum
Pag. 7**. ait, quæsitissimas aduersus Fridericum criminationes multos potuisse erigere, *nisi Papales eiusdem Friderici aduersarios, auaritiæ, simoniæ, & vsuræ, aliorumque vitiorum maculæ coinquinassent.* Sed curiæ quidem Romanæ corruptelas infinitis locis fatetur deploratque. Cur non excerpsit ex *Matthæo* cordata illa testimonia, vnde de iure Friderici & iniuria Pontificis non obscure constare potuit? Grauissima sunt Regis Galliæ verba, quibus Pontifici
Pag. 500. respondetur: *Quo spiritu vel ausu temerario Papa tantum Principem, quo non est maior, imo par inter Christianos, non conuictum vel confessum de obiectis sibi criminibus exhæredauit, & ab apice Imperiali præcipitauit? Qui si meritis suis exigentibus deponendus esset, non nisi per generale Concilium cassandus iudicaretur. De transgressionibus suis non est hostibus suis fides adhibenda; quorum Papa dignoscitur esse capitalis.* Et quæ sequuntur, valde consideratu digna. con-
Pag. 635. simili grauitate Sacerdos Parisiensis iussus excommunicationis formulam è suggesto publicare: *Audite,* inquit, *vniuersi: accepi in mandatis, vt candelis accensis, & pulsis campanis in Imperatorem Fridericum feram sententiam solennem. causam autem ignorans, non ignoro grauem controuersiam & odium inexorabile motum inter eos. Scio etiam, quod vnus illorum alii iniuriatur: quis cui, nescio. Sed illum,*

in quan-

in quantum se mea extendit potentia, excommunico, & excommunicatum denuntio, alterutrum istorum, videlicet ipsum, qui alii iniuriatur, & absolno iniuriam patientem, quæ tam damnosa est toti Christianitati. Si aliquid ex hac indole hausisset Blondellus, non semper iniurias, & facta Pontificum nullo iure nixa, aduersus iura Imperatorum allegaret, cum præsertim talia peræque Pontificibus (quibus ipse tantopere cautum vult) nocere debeant, si suarum in disputando legum memor esse velit. Digna est, quæ legatur apud eundem *Matthæum Parisiensem* disputatio populi Romani, sibi iura Pontifici nullo modo obnoxia vindicantis.

De *interregno* XXIII circiter annorum non opus erat dicere. Sed, quanto rectius iudicauerint ipsi Pontifices Romani, quàm *Blondellus*, manifestum est. *Blondellus* ad abolitionem Iuris Imperatorii in ditione Romana, id interuallum retulit. At, non ita sensit Pontifex Nicolaus, qui *à Rodolpho I.* post interregnum Imperatoré Electo, *pro vicariatu Etruriæ restituto, Romaniolæ Comitatum poposcit, quem Reges iam inde à Friderico I. sibi in magna contentione retinuerant, cum ad ius Ecclesiæ ab antiquo pertineret*: sicut apud *Sigonium loquitur*. ann. 1278. lib. 20. de r. I. p. 118.

A Rudolpho I omnibus Austriacis Imperatoribus insolentius insultat *Blondellus*. Rudolphũ *nominatim criminatur*, quod *nec Rom. Imperatoris nomen nec coronam à Rom. Ecclesia consecutus, nihil de patrimonio Petri possederit, aut ad successores transmittere potuerit*: tum *quod accepto à ciuitatib. Longobardicis aliisq. in Italia, pretio regni iura infringi passus fuerit*. Sed notum & alibi demonstratum est, Nomen Imperatoris Romanorum & coronam sine Iura Imperii Romani, non competere Imperatoribus nostris per & propter cærimoniam coronationis Pontificiæ, sed per

Electionem Principum Germanorum, olim communiter; ab aliquot sæculis, à Collegio Electorali factam. sicut ipse Pontifex publico testatoque diplomate iam Ottonis I. tempore agnouit. Neque obest huic assertioni, quod nonnulli ante coronationem Pontificum se *Reges* tantum *Romanorum* dixerunt, non *Imperatores Romanorum.* Id enim nil iuuerit *Blondellum*: quia *Rex Romanorum* non minus ius in vrbem Romam notat, quàm *Imperator Romanorum.* Deinde nulla necessitate, sed liberrimo arbitrio factum id est ab Imperatoribus. vnde, si qua suspicio aut ratio maioris rei se offerret, aliter factum est. Sic Maximilianus Primus in Italiam profecturus, Tridenti titulum Imperatoris Romani, pro Rege Romanorum, assumsit, & publice promulgauit: & in hunc diem optimo maximo iure, nec repugnantibus Pontificibus, Imperatores Romanorum, etiam Romæ non coronati, vocantur. Perpetuo autem liberalitatem & beneficia Cæsarum aduersus Pontifices Blondellus, pro abdicatione omnis iuris Imperii, quasi de plano, arripit. Verum nec potuisse vel Rudolphi vel Alberti vel Caroli IV, aut vllorum Cæsarum donationibus, alienari ea, quæ sunt Imperii; neque non reseruatum esse summum ius Imperii in Romanos (de quibus *Blondellus* potissimum est solicitus) ostendit, & nobis disputationem ampliorem lucrifecit doctissimus *Conringius* in præcellenti *de Finibus opere cap. XX & XXI.* Vnde etiam corruunt *Blondelliana* carmina in numerum extensa: *Germaniæ Imperatores Romam Romanamq; ditionem ab anno 1273 adeuntes in ea vt hospites in alieno vixisse, nullumque in Romanos & circumpositæ regionis populos imperium habuisse, sed Ecclesiæ Romanæ supremum in temporalibus dominium agnouisse: adeoque Imperatores Romanorum nec re ipsa fuisse, nec dici, nisi abusiue admodum potuisse.*

Ger. de Roo lib. XII. pag. 437.

tuisse. & quæ plura, non falsò minus, quàm cum contumelia eructat. Rectius in Theologia sua ætatem fatigasset, quàm in iis rebus, vbi non potest discernere possessionem dependentem à summo alterius iure, & independentem prorsus: tum intelligere dominium vtile, etiam plenum; quod non excludit ius superioris. In primis autem nisi plane voluisset in tenebris micare, debuit requirere *Acta publica & monumenta authentica*, vnde Cęsaribus & Imperio disertis verbis adimeretur ius in vrbem Romam. Hic Rhodus hic saltus. in quo profecto crus fregerit, vel celeberrimus controuersiarum desultor.

In hac confusa sed audaci assèueratione, rursus fraudem commisit *Blondellus* non reticendam. cum enim de omnibus ab anno 1125 Imperatoribus disputationem instituisset, eosque quicquam in vrbem Romam aut Romanam ditionem iuris obtinuisse, impudenter negasset, postea ad Austriacorum Cæsarum nomen versus, rimam sibi elabendi reperisse visus est, si omittere posset *Henricum VII Lucelburgium*, & *Ludouicum Bauarum*, vt omnis Iuris Imperatorii, ita in Italiam & Romam Romanosque, grauissimos vindices. ne scilicet cursus ille temporis, quem Pontificibus quasi ad vsucapionem contra Cæsares procedere optauit, nimis manifesto interpellaretur. quamquam ne tum quidem, si abessent hæc iuris tam potenter excerciti documenta, peruenire, quo vult, posset. Et de Henrici quidem VII imperio in vrbem, de latis per Italiam in victos legibus, factis in reos læsæ maiestatis iudiciis, exempla sunt omni exceptione maiora. in quibus & renouatam *Legem Regiam* à Romanis ponunt; *Vrspergensis* supplemento, & *Goldasto*, non omissam. cetera de Imperio in Italiam vrbemq; Romam candide denarrant *Albertus Argentinensis*, *Conradus Vecerius*, *Auentinus*

& alii. *Ludouico* IV in asserenda Imperii & Iuris Imperatorii auctoritate, egregiam nauarunt operam Ordines Imperii: neque eius rei finis est factus, donec veneno parricidiali optimus Princeps è medio sublatus est. Qua de re non historia tantum, sed publicæ disceptationes, in *Monarchia Goldasti*, testimonium dicunt. Quibus addideris *Hervvarti defensionem Ludouici contra Bzouium.* In *Caroli* quoque *IV* historia, etiamsi pro se putet facere *Blondellus*, nimiam eius facilitatem aduersus Pontificem, ad summam quæstionis & bonæ fidei pertinet, non dissimulari prius iter Imperatoris in Italiam, vbi *obsequia Italicorum, ipsiusque Romæ* non defuerunt: & posterius iter, vbi Senator Romanus quidam habita ad populum oratione vere ingeminauit; *Ecce Rex Tuus venit.* in *Paralipomenis Vrspergensis.* Addendus est *Platina* in *Vrbano Quinto.* Ex *quo* etiam obseruare licebit, circa illa tempora (de quibus loqui cœpimus) *Senatoriam dignitatem* Romæ Imperatoris nomine gestam esse. *Benedictus* enim *Duodecimus Legato* demum *misso Senatui populoque Romano persuasit, vt Senatoriam dignitatem, quam* DIV REGIO NOMINE GESSERANT, *suis tandem & Ecclesiæ auspiciis administrarent.* Eiusdem *Platinæ* candor & modestia merito suggillare potest *Blondelli* peruicaciam in tuendis decretis partium studio à se factis. Non ille ἀναρχίαν Italicam, inter perpetua dissidia, rebelliones, tyrannides (quibus & ipsa Roma vsque ad exitium conflictata est) vel ad Pontificum iura adstruenda, vel ad Imperatorum iura destruenda arripit, sed absentiam Imperatoris veram tot malorum causam iudicat, iurisque Imperatorii minime dubii præsentiorem vsum, vt remedium desiderat. *Interim*, inquit in Innocentio VII, *cum & vero Pontifice & optimo* IMPERATORE *carent Itali: vnicuiq; scelerato peccandi licentia data*

Pag. 275.

data est. Fridericum III, Imperatorem loco & ritu solenni Roma agnouit: quando anno 1469 in fungenda publice cærimonia, cum in extremis verbis admonerentur turbæ, vt acceptæ gratiæ memores pro Romana Ecclesia & Pontifice orarent, additum est: Et pro Federico IMPERATORE NOSTRO. describente *Iacobo Piccolomineo Cardinale.* Et in precibus ex *libro cærimoniarum* apud *Goldastum in Politicis Imperialibus*, idem obserues. Apud Frehez. tom. 2. p. 14. Carolus V. Cæsar, quàm memor fuerit Iuris Imperatorii, credamus par est *Paulo Iouio. Aduentanti Cæsari*, inquit, *tres Pontificis legati præsto fuerunt, vt eum Pontificiæ ditionis fines intrantem sacramento adigerent, quo de more iurare cogebatur, nunquam se pontificiæ libertati vim allaturum.* lib. XXVII. Ea autem *iurisiurandi formula verbis rite conceptis ex sacris cærimoniarum libris petebatur. Sed Cæsar*, QVI IMPERATORII IVRIS APPOSITE MEMOR, ITA IVRAVIT, VT SE DE IVRE SVO NIHIL DECESSVRVM *testaretur.* De hoc tamen Principe, cuius victricia arma Italia expauit, Roma sensit, *Blondellus* fatetur quidem, *quod Pontificem cum tota curia & vrbe sub potestate habuerit, Romæque potens fuerit*, sed glossis solitis indulgens addit: *eundem violento & hostili dominatu sponte abdicato, Clementem VII Papam in integrum restituisse*, id est, vt ipse accipit, omni se Imperatorio iure abdicasse. Neque sufficit. Quid Iupiter Iunoni in aurem dixerit, enucleate diuinat *Blondellus*; & cur coronatio Italica Bononiæ non Romæ facta sit, impudentissima & coniectura & interpretatione in hunc modum promulgat: à Pontifice 1530, *non Romæ, ne quid realis in Romanos subiectamque ditionem potestatis consecutus videretur, sed Bononiæ, vrbe Pontificia longe extra fines Romani Imperii Carolini posita diademate redimitus est.* Primo, *si quid realis potestatis in vrbem, vbi coronatur, is consequi videtur, qui*

coronatur; *quidni ergo Carolus in Bononiam saltem, vbi coronatus est, Pontificiam certe vrbem, aliquid realis potestatis consecutus videretur?* vel ex regula, quamquam non ex mente, Blondelli: si sibi consentanea vellet dicere. Deinde, quem horribilis huius arcani auctorem laudat? An ita coniicere licet de summorum Principum actionibus & consiliis? an coniicere fas est, imo hariolari in iis, quæ dubia esse non patitur historia, & rerum series? Edisserat nobis non somnia Blondelliana, sed rem certam & notam *Historicus Italus*: *Cæsar multis de caussis Bononiæ coronari statuerat, quamquam id antea Romæ faciendum esse decreuisset, vbi superiores Cæsares tanquam in sanctissima sacrorum sede & felici nationum omnium domicilio, vrbeq́ ipsa veteris imperii honore, antiquorum triumphis, & stupendis fortunæ supremæ monumentis longe clarissima, coronas legitimo iure suscepissent. Sed euastatæ vrbis & nondùm nouis commodis subleuatæ calamitosa tenuitas, & opulenta supellectilis ornamentorumq́ penuria Cæsarem auertebant, quamuis Romani eius spe aduentus ab omni tristitia & sordibus ad lætitiam veteremque splendorem reuocati viderentur. Erant præterea Cæsari multa opportuno statoq́ tempore in Germania peragenda.* & quæ plura ibi sequuntur. Et, potest ne homo quisquam, cui status eius temporis non plane est ignotus, credere; Pontificem vel verbulo contradicturum fuisse, si Cæsar victor, & omnibus formidatus, voluisset Romæ coronari? Quisquámne fando audiuit, Pontificem vllum suo iuri Romano ita voluisse cauere, si Imperatorem Romanorum alibi quàm Romæ coronaret? In eos Imperatores, qui Carolùm V. secuti Italiani nunquam ingressi sunt, iam suo iure debacchari videtur posse *Blondelius*: *nominales Imperatores, Ius Imperatorium, vt merum ens rationis, & vt accidens sine subiecto cauillans.* Imo (quod

Paul. Iou. lib. XXVII. p. 87.

nemi-

nemini credidissem nisi oculis meis) eo progreditur Blondelliana rabies in Cæsares, adulatio in Pontifices, vt dicere ausit: *Fuerint ergo in præsens potestatis suæ temporalis ac ditionis iure maxime proprie, si titulum illum non aspernentur* (hui!) *Cæsares, Augusti ac Romani Imperatores, Romani Pontifices: quorum in vrbe, olim mundi domina, & prisca Cæsarum sede, totaque circumiacente regione, quæ Carlouingorum Romanum Imperium vniuersum constituit, aliis quibuscunque regibus exclusis, summum Imperium est.* Quid audio? nihil obstat, quo minus Cæsaris, Augusti, Imperatoris nomina sibi vindicent Pontifices, præter fastidium huius honoris? aspernantur scilicet hos titulos. Quam diuerso viuimus ingenio mortales? melius putassem de Pontificibus meriturum, qui dixisset: potuisse eos inuadere hæc nomina, nisi modestia obstaret. Faueret huic opinationi historia. Solus enim Bonifacius VIII, cum de Electione Alberti Imperatoris approbanda appellaretur, ea superbia vsus est, vt diceret palam: *se & Pontificem & Imperatorem esse.* apud *Gerardum de Roo.* ceteri Imperato- lib.2. p.64. toribus iniqui, alia & varia caussati, eo non excessisse leguntur.

Sed nimis longum est, omnes Blondelli criminationes refellere. Quæ vltro concident, si inania & vana colorum, quos aspergit, abstergantur. I. enim, quod *de loci continua nec interrupta possessione, & honore solii, quasi loco affixi* iactitat: validissime aduersus Pontificem, adeoque pro Imperatore facit, quod Pontifices LXX per annos Romanam sedem, iuxta ipsorum dogmata loco affixam & sollennem, non obtinuerunt: sed Auenione, tamen pro Pontificibus Romanis haberi voluerunt, & à Blondello habentur. Cur ea hypothesis non æque imperatoribus prodesset? qua constaret, non in loco esse immo-

tum

tum fixumque ius, quo de sermo est. II. Et sane, contineri iure victoriæ citra dubium videtur potestas transferendæ sedis Imperii, retento priori nomine. Nihil solidi in contrarium afferri potest. Nam argutatio de vocabulis, mille exemplis redargui potest. III. Ita de hospitio & domo, quæ Imperatores Romæ, tanquam aduenas recceperit, nugæ sunt canoræ, quas conficit Blondellus. An Princeps, qui prouinciam totam in feudum alteri tradidit, neque sibi peculiaria ædificia reseruauit, sed in domo vasalli, aut alterius ciuis eius prouinciæ diuersatur, quotiens accedit, propterea omne ius suum in illam prouinciam abdicauit aut omisit? An in vrbibus ditionis suæ, nemini in beneficium datis, nullum ius habet, si in ciuis ædes diuertit, neque peculiarem domum sibi reseruatam ibi habet? IV. Falsum est, inde ab Ottonis Magni temporibus Germanicum Imperium ita Romano opponi posse, vt hoc ab illo diuelli queat. Eo ipso enim quod Rex creatur in Germania, est etiam (non Germaniæ tantum Rex, sed) Romanorum Rex, imo iure ipso Imperator, nisi quod interdum nomen Imperatoris differri potuit, sicut apud plures gentes in hunc diem, Reges optimo iure regnantes, ante sollennia inaugurationis, non Reges, sed Reges designatos, aut aliter, vocari potuisse constat. Romæ enim, ab Ottonianis temporibus nihil relictum est suffragii aut arbitrii, quo posset denegare nomen Imperatoris ei, qui quo iure actuque factus est Rex Germaniæ, eodem iure actuque nactus est ius Imperatorium, siue factus est Romanus Imperator. Vnde &, citra contradictionem, hodieque est & manet Imperator Romanorum, ex quo tempore Roma tenetur sequi iudicium Germaniæ. cuius inuicti argumenti robur, quàm parum

candi-

candide ſilentio prætermittere decreuerit Blondellus, ſupra diximus. Quamquam enim Caroli Magni ſolium (cuius, & poſterorum, ditionem vnice in ore habet Blondellus) agnoſcunt & tuentur Noſtri Imperatores, adeo tamen non eſt omittenda Epocha Imperii Romani Ottoniana, vt vel ſola ea rem aduerſus criminantium fabulas poſſit conficere. Qui ergo fatetur, Principes Auſtriacos à Rodulpho primo fuiſſe *Germaniæ Reges* (quod additur, ſeu *Franciæ Orientalis*, cenſura & explicatione opus habet) eo ipſo, *eoſdem Imperatores Romanorum* fuiſſe fateatur oportet. V. In beneficiis & ampliſſimis etiam priuilegiis conceſſis, *Ius Imperii* ſaluum intelligitur. Inde ab Ottone Magno (imo vlterius, ſed hinc repeti ſat eſt) *formula iuriſiurandi* apud *Sigonium* extat, qua feudatarii iurabant: *ſe fideles Domino futuros aduerſus omnes homines*, EXCEPTO IMPERATORE AVT REGE. Atque ita Fridericus I. anno 1155 *ob B. Petri Principis Apoſtolorum reuerentiam Hadriano Papæ ciuitatem dimiſit Tiburtinam*, SALVO TAMEN SVPER OMNIA IVRE IMPERIALI, abſoluit deinde *Tiburtinos à fidelitate, quam Imperatori iurauerant*, & præcipit, *vt venerabili Papæ fideliter aſſiſtant, deuote ſeruiant, atque ſicut Domino ſuo deuote obedire ſtudeant, ſcientes, à iuramento fidelitatis, quod nuper fecerint, ſe abſolutos*, SALVO IN OMNIBVS IVRE IMPERIALI. Potuerunt hi Papam *dominum agnoſcere*, potuerunt *ſolui iuramento fidelitatis, illudq; Pontifici iurare, ſaluo tamen iure Imperatorio.* Iterum atque iterum notentur hæc aduerſus Blondellianas illationes: & ſimul de reuerentiæ in Papam officiis iura Imperatoria non extinguentibus. VI. Parum ſibi conſtat *Blondellus*, & prout in partes ſibi inuiſas aut dilectas incidit, in contraria quaſi vento circumagitur. Cum de Balduini & Philippi titulo Imperatorio, & de Renati Andegauenſis

de regn. It. 7. p. 176.

apud Goldaſt. tom. 2. conſt. p. 334.

Præf. Apolog. XXXV, 3.

Carolique filii titulis regiis agit, modeste scilicet philosophatur: *iniuriæ succumbere, rebusq; propriis exinde carere, infortunium esse non dedecus; vim maiorem, quæ regnantium fortunas euertit, nec afflictorum titulos expungere, nec iura in possessiones dominiaque eis ademta abolere; regia dignitate regnique quo exacti sunt titulo, nequaquam excidere, quorum manibus sceptrum violenter excussum est, dominium his, non dominii ius ab æmulis ademtum esse*. Additur: *de titulis Regni Hierosolymitani, & Portugalliæ.* An non vidit, si vicisset contra Germanos Romanorum Imperatores, quod voluit (quod quidem nunquam concedendum est) non minus pro his valitura, quos impugnat, quam pro his, quos tali disputatione tuetur? VII. Immanis prorsus est temeritas Blondelli, ita tandem sibi triumphum canentis: *Tantisper, dum, quid de inueterato abusu statuendum Europa vniuersa putet, expectamus, Austriacæ gentis Principes vllos Romanorum Imperatores reales fuisse, pro iure nostro negaturi* sumus. Itane abusus inueteratus hic est? quorum opera inueterauit? nimirum totius Europæ (& amplius) studio, sensu, stilo, recepta est iuris veri & solidi significatrix formula. quam vel sola consuetudinis tam inueteratæ auctoritas, tueri idonea esset. vnde magnificum argumentum struit *M. Antonius*
p.257 & 258. *Dominicus ICtus, Assertor Gallicus*, pro Regis sui honore & dignitate, extenso in longius toto loco ac testimoniis referto; cuius est initium: *Hæc quippe consuetudine regitur non potentia, vt recte aduertit Menochius Philippi II Regis Hispaniæ in Ducatu Mediolanensi Consiliarius à secretis: Is iudicandus est*, inquit, *maior & dignior, atque ita ceteris anteponendus, qui pro veteri more & consuetudine ita habitus est, & vere hæc est omnium pæne sententia. His suffragatur Baldus* &c. non enim describere totum locum placet.

Sed

Sed Europa ſcilicet, quem inuexit, abuſum emendabit? ſiue potius *Blondellus* Europæ totius hac in re criminator, ad mutandum conſenſum tam diuturnum, ſtilum tam ſtudioſe receptum, Europam impellet ſua auctoritate, & ratiunculis. Efficient illa nugamenta, vt in Concilio totius Europæ, Imperatori noſtro, titulus Imperii Romani abiudicetur, Pontifici adiudicetur. Et quoniam expectauit, dum hoc fiat, cur interim negauit, cur interim priuato auſu ſtilum publicum, inceſſere & mutare, id eſt, *aduerſus antiquorum torrentem niti*, quod alibi *Chifletio* obiicit, ſtatuit? Hoccine eſt *ius illud*, de quo inſonat: *pro iure noſtro negabimus*? Bona verba. hoc ius nullum eſt, vanum eſt, & ſine cuiuſquam approbatione, commentitium: vt priuatus, auctoritatem totius Europæ, de abuſu accuſet, contra eam excipiat, imo decernat, & præiudicium vnus contra omnes (Quiris an Senator ſine ſuffragio?) faciat. Et expectauit ille quidem, ſicut in fabulis

ruſticus expectat, dum defluat amnis.

An reliquit expectationis ſocios? neminem, puto, cui cor ſapit. Nemo Pontifex, nemo Regum Chriſtianorum, Blondellianum conſilium pro bono, ſano, vtili vnquam habebit. Qui non videt rationes, omnium Regnorum & Principatuum rationes ignorat. Quare ſemper credidi, neque adhuc dubitandi vllam mihi video, vel probabilem causſam relictam, de mente omnium Europæorum & Chriſtianorum Regum: nemo eſt, inquam, venerandorum & coronatorum capitum, vel etiam de Amicis eorum, qui non adulatorias per artes, ſed grauitate & prudentia conſiliorum locum in republica ſuum tenent, cui vel ſatis honeſtum, vel vtile videri queat, obtrectare Imperatoris Romani titulis & iuribus. Quis enim non videt, eorum quidem Regum, qui ceteris potentiores

habentur, & cum Imperatore Romano incomparabilem possunt trigam facere, rationibus interioribus prorsus repugnare id contentionis genus; reliquos autem omnibus argumentis ad contextum Europæ & communitatem pertinentibus, à tali proposito longius abstineri? Dictum sapienti sat est, & iam pridem à *sacri* & *Romani* elogio, desinere hæc scriptio tendit in

IMPERIVM.

IN hac quoque voce ludos facit *Blondellus*, liberalis scilicet vult videri, si Augustis Cæsaribus nostris 1. nomen *Imperii*, & *Imperatoris* concedat, quatenus *Imperium* significet *dominium, nemini in terris obnoxium, sua vi aduersus omnem vim nixum*; & quatenus *Germania alias multas ditiones, quæ Imperiale sibi nomen vindicarunt, dignitate ac potentia longe superet*. 2. hac conditione, ne *Imperium* & *Imperator*, absque adiectione; neque cum adiectione elogii *Romanorum*; sed *Imperium Germanicum*, & *Imperator Germaniæ* dicatur. Satis imperiose aduersus Imperium & Imperatorem. Sed in mala causa, cum ad sophistarum artes semel confugisset, nihil sinceri aut incorrupti adferre potest, si velit animo suo satisfacere. Quæstio erat de *Imperii* & *Imperatoris significatione antiqua, prima ac primaria* (in hac de de Principatibus disputatione) & *constanti vsu propagata* absque omni contradictione, dubitatione, mutatione. *Blondellus* affert nobis significationem *nouam, heri & hodie natam, secundariam, nunquam pro sollenni receptam*, sed paucorum arbitrio vel condonatam, vel relictam. *Imperatoris* enim vox, ex quo constitutæ à Cæsaribus monarchiæ accommodata est (initio in Cæsare dictatore facto; in Augusto, firmato præ-
nomi-

45

nomine) ſemper deinde ſignificauit Romanum Principem: non alium vllum. Etiam abſque adiectione *Romani* tituli. Per ſe enim Imperator, eſt Princeps Romanus. vnde apud *Dionem Caſſium*, ἐκ παραλλήλου dicitur, ὁ τῶν Ῥωμαίων ἀρχηγὸς καὶ κράτωρ. An aliud ſignificauit, cum Carolus Magnus dictus eſt *Imperator*, cum Otto Magnus, eorumque ſucceſſores? minime gentium. hæc vna ſignificatio in ore, in animo fuit vſque in hunc diem toti Europæ, & omnibus, quibus res Europæ penitius innotuerunt, ſi pauciſſimos excipias barbare inuidos. *Imperator*, inquam, & *Imperium* ſemper ſignificauit Romanum Imperium: & Germanici Imperatores, ii intelligebantur, qui, in dignitatem eius Imperii, quod Romanum vocatum eſt, ſucceſſerunt. Igitur, ſi vel maxime ſtilum, non animum Blondelli quis ſequens, *Germanicum Imperium*, *Germaniæ Imperatorem* diceret, non aliter tamen, nec alius, ab vllo ſtili publici perito acciperetur, quàm illud regnum, quod Romani Imperii nomen & æſtimationem meretur ac tuetur hactenus, indeque ipſum vocabulum Imperii gerit; ille Princeps, qui ex iure Ottonum, ritu & ſignificatione vetuſta Imperatoris nomen habet. Cæcus vtique ſit oportet, qui non videt, toto cælo diſtare illa: quando *Imperatores* noſtri, citra adiectionem *Imperatores* vocantur; & quando alii *Imperatores Hiſpaniæ*, *Imperatores Ruſſiæ* (quæ iactantur exempla) appellantur. Hic enim ad alteram illam & nouitiam ſignificationem tranſitur: quaſi *Imperii* & *Imperatoris* vox excellentius quiddam ſonaret, quàm regnum, & Imperium id eſſet, quod pluribus regnis conſtaret, aut plurium regnorum viribus reſponderet. Ament hanc ſignificationem quicunque volunt: noſtrum *Imperium*, etiamſi hoc quoque nomine citra omnem controuerſiam excellit, altiore tamen auſpi-

cio appellationem suam metitur. Sunt hæc celebritatis, gloriæ, honoris nomina. in quibus interpretandis infra tyronem sapit, qui non animaduertit, quid intersit inter nomen Imperatoris nostris Cæsaribus debitum, & aliis Principibus, ex alia scilicet caussa, accommodatum. Et quamquam loquendi genus vnum idemque videatur (si dicas Imperator Romanorum, Imperator Hispanorum) diuersitas tamen maxima subest, tum quod altera appellatio auctoritate & vsu publico inualuit, altera cousque non processit; tum quod celebritas & maiestas Romani Imperii, supra omnia Principatuum elogia ascendit. Sicut & *Imperator Germaniæ*, vt notare cœpimus, longe aliam vim significandi habet, quàm *Imperator Hispaniæ*. Ille enim, nomen Romanorum Principum, ex iure sæpius declarato, & cum respectu illius, gerit: hic, tale ius nec allegare potest, nec eandem appellationis originem vllo modo ostendere, neque denique eandem significationem præferre. Mirari hoc loco lubet, quod nec hodie desunt, qui suadere suis Principibus, an obtrudere æmulationem Imperatorii nominis instituunt. Nonne dicemus, hos ignorantes verum iter gloriæ, gloriosum putatare, quod à magnitudine & grauitate animi, summis fastigiis vnice digna, longius deuertit. Cur enim imitari studeas, quod non assequare? Fallunt enim & falluntur, qui idem esse putant, aut æque magnificum, si dicas, *imperator Britanniæ*, aut *alterius regni*, ac si nomines *Imperatorem Romanum*, aut *Imperatorem* absque adiectione. Et hoc posterius genus, sicut aliquid excellentiæ ostentare intelligitur, ita nemo vindicare sibi volet aut poterit. Quis enim ominũ Regum se volet absolute appellari Imperatorem? Ex quo Cæsarum nostrorum prærogatiua, clara in luce collocatur. De quorũ antiquissima beneque fundata

excel-

excellentia, cur nemo Christianorum Principum aliquid decerpere aut diminuere optet, nisi suis ipse & totius Christianitatis rationibus intertrimentum creare velit, magnæ sunt, & omnibus Blondellianis commentis, & inuentis adulationis fortiores rationes. Sciunt, qui publica capiunt. nobis enim non licet esse prolixis. Quam agat parum bona fide Blondellus etiam cum Christianissimis Regibus, vel hinc constat, quod per speciem arcanæ scientiæ cordatissimis Heroibus affingit animum ab ipsorum indole prorsus alienum, quasi in fouenda Imperatorum nostrorum dignitate & prærogatiua, non serio agere, sed *comiter more solito blandiri* voluerint. Scilicet talia blandimenta per tot sæcula, tanta asseueratione alia aliis continuantur?

Sicut autē in *Imperatoris* nomine paratragœdiat Blondellus; ita in *Cæsaris* & *Augusti* vocabulis mira & noua parturit. quæ verbo tangenda sunt, vel ideo, quia Imperii Romani propria hæc elogia censentur. Hæc quoq; vt Imperatorib. nostris dubia faciat, non sufficit ei dicere, aliis quoque Principibus ea accommodari posse, sed nescio quæ somniare videtur. *Si*, inquit, *eodem cum Moscouitis, quorum vniuersa ditio extra veteris Romaniæ fines iacet, sensu Cæsaris vocabulum Germanis vsurpare libeat, vt quemadmodum Moscouitæ Principem suum (quia latissimum Imperium tenet, in eoque iure vere monarchico, quale Cæsarum in Romania fuit, vtitur) Cæsarem non Romanorum, quibuscum illis nihil est negotii, sed suæ gentis ac regionis inscribunt; sic Germani Regem suum, quia late & vere monarchica Cæsarumque in vetere Imperio pari pollet potestate, Cæsarem, suum scilicet non Romanorum, in quos ei nihil imperii est, nemo iure reclamauerit. Sed eadem ratione suum Franci, suum Hispani Regem, quia summo & vere Cæsareo imperio vterque in ditione sua tremendus eminet, Cæsarem, si quando collubitum*

sit,

sit, verissime dixerint. Quot sententiæ, tot monstra. Scilicet à Moscouitis Germani exempla & rationem Imperii describendi & nominandi petent: à nouitio dominatu, antiquissimæ appellationis interpretatio arcessetur. nam de vocabulo Czar Moscouitico, quod Regem significare periti tradunt & sciunt, nolo dicere. Scilicet Cæsar inde dictus & inter vocabula Principatus adscriptus est, quod iura vere regia & monarchica aut amplitudinem Imperii significaret. Scilicet Cæsar Romanorum, e. g. Traianus Cæsar Romanorum, in Latinis formulis est. Hæc in literis, tali viro nemo condonanda dixerit. in republica vereor, ne multo minus excusare hominem vllus mortalium ausit. An titulos sibi publicos & sollennes, Principum quisque, si quando collubitum est, vltro accommodat? An si, præter Imperatores nostros, alii Reges, se Cæsares dicerent, id statim idem signaret, eandemque prorsus æstimationem subiret, quam in consuetudine totius orbis Cæsar sonat in elogiis nostri Imperatoris? An credat quisquam, inter assiduos elegantiæ aulicæ profectus, futurum quenquam, qui suo Regi suadeat, vt se *Cæsarem suæ gentis*, aut, sine additamento, *Cæsarem* vocet? *Gerberti*, Cæsarem vocanti Lotharium Regem manifesta ratio est & disertis verbis explicata: *satum Cæsaribus*, *Cæsarem* poetico more dixit. *Augustus* & *Cæsar* quid intersit, nec intelligit Blondellus. Facilius quiuis Principum *Augustus* dici potest, quàm Cæsar. *Sanctum* enim notat Augustus. nota autem *sanctitas Regum*. Et dicuntur sane sæpius *Augusti*, Principes: sed oratorio fere studio ac more. monstrent nobis exempla, si possunt, quis Augustus eo more, formula, ratione dictus sit, vt nostri Imperatores dicuntur. Reguntur hæc omnia, quæ ad titulos pertinent, vsu longi temporis, consensu & suffragatione gentium,

tium, auctoritate curiæ. Quæ omnia, inaudita quaſi temeritate profanantem *Blondellum* atque conculcantem, ſi quis ferre poteſt, ille bono vtatur ſtomacho oportet. Poſſet illa intemperies vberius exhiberi, & redargui, niſi iam in longius proceſſiſſet hæc annotatio

Supererat etiam, vt *Sacri Romani Imperii*, ſeruata in hanc diem diuinitus ἀξιώματα ſingularia, quæ id faciunt longe lateque eminere, paulo accuratius in conſpectum daremus: vt quantum inſtar ſit, in Auguſtali faſtigio, in incomparabili Electorum & vere regio ſplendore, in Principum inuſitata dignitatis & poteſtatis prærogatiua excelſiſſime florentium numero & ordine, in Ciuitatum, validiſſimi corporis robore & virtute rempublicam ſuſtentantium, illuſtri collegio: per momenta ciuilis prudentiæ interiora exhiberemus. Sed expleto huius ſcripturæ modo, ſatis habeo contra obſoletas nænias, nouis coloribus imbutas, & temerariis obtrectationum ſtimulis perarmatas, aſſeueraſſe, inconcuſſo iure & vigore perſtare, noſtram Rempublicam, atque in perpetuum audire & SACRVM & ROMANVM & IMPERIVM.

Iterum autem iterumque volo meminiſſe lectorem, non conſtitutum nobis fuiſſe, ipſum tam nobile argumentum tractare, & quid de ſingulis partibus diſputari poſſit, in medium afferre: ſed vnice volumus, quæ petulanter & inſolenter à Blondello iacta ſunt, repellere. *Contumelias*, inquam, *aduerſarii refellere, non confirmare Imperii iura*, hæc diſſertatio inſtituit. Multum enim differt vtriuſq; inſtituti ratio. Ne quis exiſtimet, *virum doctum inclementius à nobis habitum*, non veremur: ſi quis ipſius Blondelli verba expendat. id quod ab æquo iudice, noſtro iure contendimus. Tam irreuerenter, tam probroſe ſummos Principes inceſſit, tam contemtim nationi noſtræ inſultat, vt interdum ne referre quidem intolerandas Germanis & ingenuis auribus iniurias ſuſtinuerim. Igitur ne dubito quidem, quin omnes, qui criminationibus reſponſionem comparauerint, meram moderationem agnituri ſint. Quamquam non mea ſed Patriæ & ſanctiſſimorum in terris Capitum cauſſa indignanti mihi paratam apud omnes bonos veniam fore, ſatis ſcirem.

Corollarii loco adiecta.

I. Quæri potest, an Quintius contra Nabidem tyrannum bene disputet apud Liuium (XXXIV, 32) quando sentire videtur: ius tyranno & inuasori, etiam domi pactione cum oppressis quæsitum, aduersus tertium parum valide allegari? In illis verbis: *Amicitia & societas nobis nulla tecum, sed cum Pelope rege Lacedæmoniorum iusto ac legitimo facta est. cuius ius tyranni quoque, qui postea per vim tenuerunt Lacedæmone imperium (quia nos bella, nunc Punica nunc Gallica, nunc alia ex aliis occupauerant) vsurparunt, sicut tu quoq; hoc Macedonico bello fecisti.* Et: an hæc caussa aduersus tyrannum ei prodesse possit, qui iam cum tyranno rempublicam obtinente semel vel aliquotiens contraxit? Et: an potius artificiose dissimuletur ius tyranno post inuasionem quæsitum? Placebit hac vice, colloquii caussa, Quintium defendere.

II. Masanissa non recte argumentatur in controuersia finium aduersus Carthaginenses, obtentu interruptæ possessionis apud *Liuium* (XXXIV, 61) illis verbis: *Neque enim, de quo agatur, probare eos posse: non modo semper, sed ne diu quidem eos possedisse. per opportunitates, nunc illos, nunc reges Numidarum vsurpasse ius, semperq; penes eum possessionem fuisse, qui plus armis potuisset.* Interuenerat enim & confessio regis, & terminatio finium à Romanis facta: cui rex facile, qua erat apud Romanos gratia, interuenire potuisset. Aliter & melius de *perpetua possessione*, aut *interrupta* disputat Sulpitius aduersus Antiochum, apud *eundem Historicum* XXXV, 16.

III. Legatus Pontificius in conuentu Tulnensi, cum pericula Christianis à Turca imminentia, nisi Imperator sineretur vires eo vertere, exposuisset, *Alios*, inquit, *Christiani orbis Reges & Principes in Germaniam oculos habere coniectos, neq; aliquid prius moturos, quàm illum exemplo sibi præire videant, qui* VTI PRIMVM INTER IPSOS LOCVM HABET, ITA ET NATIONI PRÆEST, VNDE MAXIMVM ROBVR *hoc tempore sit expectandum. Gerard. de Roo Hist. Austr. lib. VII. p.* 274.

IV. Mercatura, si magna sit, non sordida (vt *Cicero* distinguit) est vbi non dedeceat Nobiles, est vbi dedeceat: si nimirum nulla occasione & more loci inuitati, aliorum hominum Mercurio proprie operantium lucra inuadere & præripere studeant. Hæc enim ratio dignitatem habere nullam potest. Qui autem fructus suos vendit, mercaturam non exercet.

V. SACRI appellatio, de qua ſupra paucis actum eſt, qua de cauſſa Imperio noſtro *publice*, ſiue in *formulis publicis*, accommodata ſit, tacente hiſtoria, nemo poteſt *certo* & *definite* aſſignare. In quæſtione enim facti, vbi deficit teſtimoniorum auctoritas, non poteſt ſcientia dari ἀναμφισβήτητος. Superſunt *coniecturæ*, in quibus nemini quicquam obtruſum volumus; ſed à quouis doceri optamus. Sicut autem libertas coniecturis magna fortaſſe debetur, ita rationum momentis magis aut minus probabiles eas reddi, omnes ſciunt. Ex quo genere ſit, ſi quis mentem Principum ex eorum ſcriptura & negotiorum genio, caſibuſque temporum venetur, aliorum ſit iudicium. Cogitabam omnium primo de *Græcorum* conſuetudine, cuius æmulatione hoc genus loquendi in Sacro Romano Imperio inualeſcere potuerit. Sed videbam nihil ſolidi ſubeſſe huic opinationi. Primo enim, illo ipſo tempore, quo in vſum publice venit elogium *Sacri* Romani Imperii, *Fridericus* I. ab eo genere *Sanctitatis*, quo Græci Imperatores in titulis gloriabantur, ſeiunxit & diſtinxit hanc formulam claris verbis: *Sciat ille tuus* (Imperator Conſtantinop.) *me ſanctitatis nomen, ſicut arrogans ille canis, mihi non aſcribere.* apud *Goldaſt. tom. conſtit. vn. p.* 286. & eodem tamen tempore, in eadem cauſſa *Sacrum Romanum Imperium* nominat. *ibid. Imperio* aſcripſit ſanctitatem, non perſonæ. Quid? an non ſancta perſona Imperatoris? Eſt omnino. ſed nos loquimur de conſuetudine titulorum eius temporis. multis poſſet veriſſimis elogiis honorari, & honorata eſt aliis temporibus maieſtas Imperatoria: ſed illo quo de loquimur, tempore, Imperatores Imperium vocabant SACRVM, non ſe. Igitur (quod etiam atque etiam notandum eſt) formula Græca, ἡ βασιλεία ἡμῶν, ἡ ἁγία βασιλεία ἡμῶν, *Imperium Noſtrum*, *Sacrum Imperium noſtrum*, nullo modo id ſignificat, quod *Sacrum Romanum Imperium*. Græci enim illo genere *perſonam Imperatoris*, Noſtri, hoc genere, rem & corpus Imperii, ſignabant. Græca formula nihil aliud ſonat, quàm vt dicimus; *Maieſtas noſtra*, id eſt, *Nos*; ſiue *Ego Rex*, *Ego Imperator*. Vnde rectiſſime *Codini Interpres* illud, ἡ βασιλεία μου προβάλλεταί σε δεσπότην, reddit, adiecta ἐπεξηγήσει, *Imperium meum, ſiue maieſtas mea creat te Deſpotam*. Et quod in *Polychronio* (notũ voti genus) vocabulo βασιλείας, Imperii, effertur, *Corippus* Imperatoris nomine interpretatur: *felices annos Dominis feli-*

cibus optant. Nolim ergo diuersa loquendi genera confundere aut permiſcere. Hæc cauſſa fuit, cur in hac breuitate, ſupra nihil de Græcorum illa formula dictum eſt. Sed video nos excludi ſpatiis ſcripturæ; igitur de Græcorum illo ſtilo & conſuetudine, tum diuerſo charactere epiſtolarum, quæ à Noſtris ad Græcos Imperatores (exempli gratia Conradi III.) ſcribebantur, vberrima teſtimoniorum auctoritate, alio loco agemus. Vnum addam de *tempore* recepti elogii. dixi ſæculum XII. *vnum teſtimonium* poſui. Huic adde *Friderici Primi mandatum, quo Archiepiſcopus ad expeditionem vocatur*, apud *Goldaſt. conſtitut. tom. vn. pag.276.* Et *eiuſdem Imperatoris Reſponſum ad Græcos anno* 1189. *pag.* 286. vbi diſertis verbis *Sacrum Romanum Imperium* exprimitur. Sunt hæc teſtimonia irrefragabilis auctoritatis, & omni exceptione maiora: vnde facile iudicabit æquus lector, an tempus initii recte aſſignauerimus. Sed; nunc quidem deſinendum eſt. Spero me ſatisfacturum deinde de partibus argumenti, quod vindicare à quibuſdam probris, non tractando exequi, nunc viſum eſt.

VI. *Sigonius* de temporibus Ottonianis (de Regn. It. VII, p. 177.) de cōncordia Imperii ac Sacerdotii, Imperatoris ac Pontificis, *Vtraque vero*, inquit, *poteſtas ſacra erat, & ad Chriſtianam conſeruandam rempublicam inſtituta.*

Corrigendum eſt:

Quod p. 27 de Petro de Marca dictum eſt, qui paulo ante ex Archiepiſcopo Tholoſano Pariſienſis factus, in viuis eſſe deſiit.

PRO-

PROSPHONEMA GRATULATORIUM

Generoso Iuveni, Domino

CAROLO HENRICO MORAWITZKY à RUDNITZ &c,

Cùm Præside Celeberrimo Viro Domino

JOANNE HENRICO BOECLERO,
Argentoratensis Academiæ Professore Famigeratissimo
SACRUM ROMANUM IMPERIUM
Masculâ virtute propugnaret:

Amicâ & officiosâ Manu consignatum à

SEBASTIANO Ramspeck, Heidelbergensis
Academiæ Professore, & h.t. ProRectore.

Pone, triumphatrix Germania, pone trophæum!
Vincis, io, vincis! non te fregêre feroces
Romanorum Aquilæ; prostrati funera Vari
Testor, & Ausonio turgentem sanguine Rhenum.
Submisit fasces tandem tibi Roma, decusque
IMPERII Germanus habet, Dominumque fatetur
Externum Tuscus Tiberis; tibi Patria, Reges
Assurgunt, nomenque, tuus, venerabile, Cæsar
Gentibus, ille Caput radios diffundit in omne
Corpus, & ingentem, perpendens singula, molem
Temperat: assistunt Magno sua sidera SOLI,
Patres purpurei Patriæ, qui pondera rerum
Coniunctis subeunt humeris; sic aurea perstat
Harmonia, hostili non dissoluënda furore,
Invidiæque dolis: floret GERMANA, vigetque,
Atq; Othomanniacas AQVILA haud timet inclyta Lunas.

Hanc laudas, Patriæque decus valido asseris ore.
(Nempe decet) gentesque doces, quod barbara non sit,
Nec tantum generet crassos Alemannia fœtus,
Ingenium quibus in talis, velut inuida falsò
Romula gens, aliique volunt: Tu, vindice pennâ
Diluis hæc, gentisque inuictæ arcana recludis.
Macte animo! macte ingenio! macte indole, dignâ
Nobilitate tuâ, candoreque Teutonis! ornas,
Commendasque pius Patriam; tibi læta laborum
Præmia, Daphnæam iam spondet Patria Laurum!

IMperii Sacri Romani *nomina magna*
NOBILIS *egregia dexteritate docet.*
Cernite Germani Romanum- *cernite* Sacrum
Imperium, *nullum maius in orbe fuit.*
Scilicet hoc Sacrum *notat inviolabile nomen*
In, quacunque patet, gentibus orbe magis.
Teutonibus tribuit plus quouis Cæsare Cæsar
CAROLUS *& nomen* Roma *superba suum.*
Dum tenet infractos pollentis corporis artus
Imperium, *Regum cætera regna premit.*

In singularem amoris obseruantiam, quem
genere & virtute nobilißimus
CAROLUS HENRICUS MORAWITZKY
Patriæ, literis & earum cultoribus publico
hoc specimine ostendit,
Pauca hæc gratulabundus scripsi,
Georgius Christophorus Stirn
J. U. D. Consiliarius Hanovicus.
Buxovillæ quint. Non. Mart. 1663.

Q*Vi generosus Eques thesibus defendere scriptum*
SACRUM ROMANUM IMPERIUM MORAVITZKIUS
ausus

BOEC-

54

BOECLERO *Historico claro sub Præside tuto;*
Qui duce MOESCHELIO *peregrinos noscere mores,*
Regnorumq; status, homines, miracula & artes,
Exiit è Patriis nostræ Silesidos oris:
Non nisi doctrinæ veræ, probitatis & artis
Thesauro felix Patriamque videbit onustus;
Atque suæ genti seros florebit in annos
Dum SACRUM IMPERIUM *Romano more vigebit.*

Quod cum voto multiplici gratulabundus
prædicit Patriæ & Nobilissimo Domino
Conterraneo

Salomon Reisel D. & Archiater
Hanovicus Buxovillæ.

DUm Patriæ Patribus magnæ Respublica curæ est,
Imperiumque humeris non subit vnus Atlas;
Dum nostrâ lecti Proceres meditantur in vrbe
Huic ipsi priscum conciliare decus:
In partem veniunt operis, quos gentis auitæ
Victuris tabulis condere jura juuat.
Hoc pridem BOECLERUS agit, dignissimus, vnâ
Cui voueat longos Patria voce dies,
Et vegetum ætatis robur, viridemque senectam,
Præsentesque omni tempore mentis opes.
Ille per antiquæ tractus sine fine vagatur
Historiæ, ille nouæ non leue currit iter,
Ac, nusquam auertens oculos, ea quærit vbique
Queîs pulcre institui secula nostra queant,
Queîs illustrari leges, propriumque manere
Vix coalescentis nobile pacis opus.
Huc quoque credo SACRI ROMANI nomina spectant
IMPERII curis euigilata nouis;
Queîs merito capitur generis lux pulcra vetusti,
Atque SILESIACÆ nobilitatis honos,

Morvicius, cuius laudanda est optio, namque
Agnosci in juuene nil juuenile facit.
Hoc rectum est habuisse Ducem! hoc gaudere magistro
Moeschelio, quo non dignior alter erat!
Nempe pari prorsus pullos ratione gubernat
Ales supremi nota ministra Jouis;
Hos faculæ nec enim, soli sed protinus ipsi
Admouet, & tantâ judice luce probat.

Generoso Dn. Moravicio à Rudniz
Volenti volens Ratisbonæ
Breuibus his Elegis applausit
Jo. Jac. Keischerus.

SAnguine qui claro, claris maioribus ortus,
Dat teneram mentem studiis; tantosque magistros,
Qualis Boeclervs, qualis Moeschelivs, audit;
Docta nec erubuit impellere pulpita voce;
Imperiique animo sacri complectitur orbem,
Quem sola Augusti mens augustissima cepit;
Et iam nunc patriam curat, loquiturque, iuuatque;
Nec sacros vates horret, sed sponte lacessens,
Carmen, & ingenuas in carmine comprobat artes;
Illum magnanimum, sapientem credere, & olim
Ingens præsidium, decus ingens Aonidumque
Et Patriæ liceat; quamuis nec videris illum,
Nec quæ constituant genituram sidera, noris.
Hoc habeat nostrum de se Moravicivs omen.

Ratisbona mittit
Jo. Ludov. Praschius
Syndicus.

UTilis Imperio non segniter incipis esse,
Cuius vindicias ore animoque petis,

Præ-

Præmia decernet tempus, labor, alta poteſtas,
Quam fortis toto pectore Teuto colit.

Generoſiſſimi MORAWITZKY
cœptis propoſitiſque
Bene precatur & ominatur
Paulus à Stetten.

I.

SACRUM ROMANUM IMPERIUM.

IMPERII SACRI ROMANI *Nomina ſacra,*
Quando ea cœperunt, undeque dicta probat
E Cathedrâ (quam SCAAL *meus &* KALDBORNIUS *olim*
Ingenii ornabant non ſine laude ſui)
Muſarum & Charitum, MORAWITZKIUS, *ipſa voluptas,*
BOECLERI *fretus præſidio celebri.*
Egregium factum! Gravis eſt, quem ipſe inde meretur
Cæſaris, Imperii, *atque* Ordinis *omnis, Amor.*
Hæc ô ſancta Trias bona fortunato, juveſque
Cœpta, tuum faxis, ſurgat ut inde decus.
IMPERIO *noſtro hæc maneant da ſymbola ſacra,*
Aeternùm ut vireant Sceptra, Corona, Caput!
Da vivat CÆSAR LEOPOLDUS, *Maximus Heros*
Imperii natus ſanguine CÆSAREO!
O vivat, quem Romano-Germana poteſtas
Rectorem IMPERII *gaudet habere ſui!*
IMPERII SACRI *pax omnia limina ſervet,*
IMPERII *laus ſe tollat ad aſtra Poli*!
Hoc vovet Argyrope; *vovet hoc Plebs, atque Lyceum;*
IMPERIO *Civis ſubditus hoc voveo.*
Sincerum repeto ſubmiſſo pectore votum:
Quod DEUS *ipſe ſuo Numine firmet, Amen*!

Son-

II.

Sonnet Acrostiche,

En forme de Congratulation sur les Theses, qui soubs la protection de Monsieur BOECLER, Tres-renommé Professeur és Histoires ont esté solennellement soustenues par le Tres Genereux, & Tres Noble Sieur

CHARLES HENRY MORAVVITZKY &c.

Fait par son Gouverneur soubsigné.

CHARLES HENRY, *l'on void, qu'en Toy tout bien abonde,*
H*onneur, Esprit, Vertu, Crainte & l'Amour des Cieux,*
A*mour vers Tes Parents, & rien de vicieux,*
R*aillant la vanité de ceste masse ronde;*
L*es plus Hauts & Sçavants, qui vivent en ce monde*
E*stiment Tes desseins si chers, si precieux,*
S*i bien, qu'*EUX *mesmes tous s'en rendent glorieux,*
H*onorants & aymants Ta vertu tant feconde.*
E*t aprés tant de soings & d'Excellents travaux,*
N*ourrisson d'Appollon, voicy! pour quelque maux*
R*apporté le Bonheur, & cent fois d'avantage.*
I*e vois tes actions, & tout leur charmant Fruit*
I*ncessamment fleurir, ta* MUSE *le produit,*
M*on cher* MORAWITZKY, *exaltant ton ouvrage.*

Jean Jacques Mœschelius,
natif de Schwobach en
Franconie.

FINIS.

56

005647050

